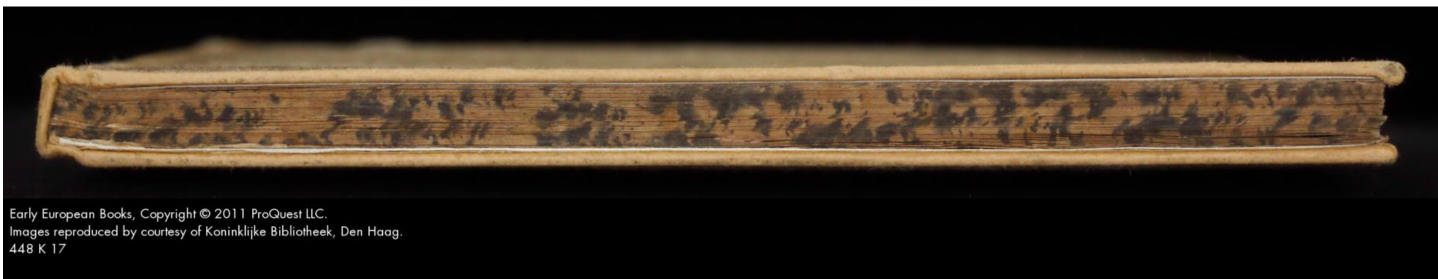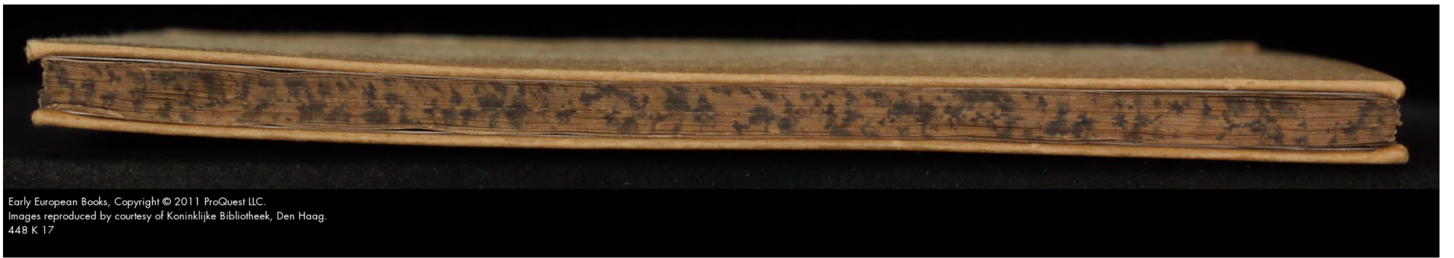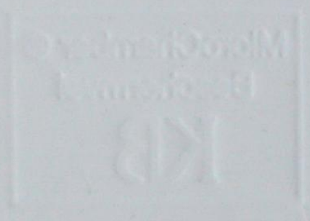

448
K
17

DON LOUIS DE VARGAS,

of

Edelmoedige Wraek,

TREURSPEL.

Gespeelt op d'Amsterdamsche Schouwburgh.

Hor. lib. 3 Carm. Ode 2.
Raro antecedentem scelestum
Deseruit pede pœna claudo.

t' AMTERDAM,
By *Jacob Lescailje*, Boekverkooper op de Middeldam, naast de Vismarkt, in 't jaar 1668.

MYN HEER
DE E. HEER
BARTHOLOMEUS REAEL,
RECHTSGELEERDE.

YN HEER,

Ik breng, endelijk, Don Louis de Vargas ten voorſchijn in Nederduitze vaerſen, eertijts in twee delen, door Don Pedro de Calderon, ten Spaenſen Toonele gevoert, die ik hier t'zaemen heb gevoeght, daer uit latende wat, mijns bedunkens, onnatuerlijk ſcheen, behoudende en bydoende wat my gevoegelijker daght met onze driften over een te komen. Of ik daer mede nu behoorlijk gehandelt heb, laet ik andere oordeelen, die kundiger zijn, en naeuwer kennis van zaeken hebben, om 't onderſcheyt te maeken; voor my ik trachte maer

 het

het op 't beſte mogelijk na ons Toneel te voegen, om d'oogen der aenſchouwers door de werking der Bedrijvers, en hunne veranderingen in hartstoghten, te verluſtigen: of, om beter te zeggen, 't is tot het oude, niet tot het nieuwe Toneel geſchikt geweeſt. Konſt- noch vliegwerken zullen hier niet in gezien werden, wijl alles zonder tovery toegaet, mijne Speelders menſchen, en geen Goden en vertoonen. Ik heb den gemeenen zwier maer gevolgt, en ſomtijts den tijt, met vermaek, hier in geſleten, met weinig hoop van eenige eer daer door te verdienen, en vaſt voornemen my noch minder den lof of de verachting daer van aen 't hart te laeten gaen; want recht uit gezeit:

Dat Momus ſchimp, de werelt lach,
De kerk-uil ſchreeuw, de neuswijs ſmaelt,
Als 't minſte u maer behaegen mach,
Acht ik mijn moeite ruim betaelt.

En voor de reſt:

'k Heb my aen tijt noch aen Toneelwet niet gebonden,
D'Aelouden deden het gelijk zy 't toen verſtonden:
Ik volg hun nootdwang niet, maer voeg my na den tijt,
Die, na den eiſch der zaek, meeſt geen bepaling lijdt.
Men moet door Spel het oog, en d'ooren t'zamen ſtrelen,
Of 't lezen brengt zoo veel vermaek aen als het ſpelen.

Op de hoop dan mijn Heer, dat U E. van dit gevoelen zult zijn, of anders mijne misſlagen ten goede nemen,
heb

heb ik my verſtout, om U E. dit Treurſpel toe te eigenen; niet om U E. laſtigh te vallen, met verzoek van het te beſchermen, 't zou te zwaeren en moeilijken werk zijn, daer, zo 't met vechten te doen was, de wapenen van Achilles of Æneas wel toe van noden waren: want ik ben verzekert, dat ſchoon U E. beleeftheit zulks al aen nam, 't zou, om dat daer vry veel in der daet op te zeggen valt, onmogelijk zijn; behalven dat zich dagelijks zo veel nieuwe geeſten laten hooren, die elk na zijn gevoelen d'een dit en d'ander dat, op het rijm, woorden, ſtelling, en de ſpelding van ieder Dichter weten te vinden; want of het doorgaens by de oude en beſte Poëten onzer eeuw zo gebruikt wert, 't kan echter niet by haer gevonden, noch in haer harſſenen goet gekeurt werden; doch ik laet, als gezegt, my niet veel aen die letterziftters en hairklovers gelegen zijn. Het docht my genoeg, dat ik my te verſtaen gaf, dies heb ik over veel dingen heen geſtapt, die men wel wat nauwer hadt konnen in acht nemen: zo dat ik, mijn Heer, niet heb te bidden als om verſchooning, dat ik met U E. naem dees onvolmaekte vaerſſen ciere, als een klene erkentenis van mijn genegen hart t'uwaerts, dat garen zijn dankbaerheit voor deze verkeerde en ſlechte gift, zou te kennen geven; en niet in mijn gedachten had gekomen, ten waer ik U E. groote liefde tot d'ed'le Poëzy altijdt had beſpeurt.

Dies wil ik niet twijfelen, mijn Heer, of U E. zult mede met een gunſtig oordeel dezen Don Louis de Vargas

 ont-

ontfangen, die, na lange als balling gezworven te hebben, endlijk zijn vyanden doet te gronde gaen; en, door Edelmoedige Wraek, d'eer van zijn ongelukkig Huis herſtelt ziet: terwijl ik, ſchoon de tijdt my voor een wijl U E. aengenaemen omgang doet miſſen, U E. welvaert wenſche, en in alle ootmoedigheit blijve

MYN HEER,

U E.

Verplichte vriendt en dienaer

In Amſterdam den IX van Loumaendt, 1668.

D. HEYNK.

KORT

KORT INHOUT.

DEn dapp'ren Vargas ſtrijt hier moedig voor zijn eer;
Hy ziet zijn vaders hooft onſchuldig afgeſlagen.
Zijn zuſter neemt vergif in noot, op zijn begeer.
Dies voerdt de wanhoop hem om 't uiterſte te wagen,
Tot hy als Balling ſwerft; en, na veel tegenſpoet,
Zijn vaderlandt bevrijdt, en eigen wraek voldoet.

BEDRY-

BEDRYVERS.

Alfonso, Koning in Kaſtilien.
Don Zuëro Pelaës, Marquis.
Don Iulian, zijn Zoon.
Don Beltran de Vargas, Slot-voogt.
Don Louis de Vargas, zijn Zoon.
Lizandra de Vargas, zijn Dochter.
Rozella, } Lizandras Staet-juffers.
Leonora, }
Don Garzeran, vrindt van Louis.
Don Maria de Luxan, verliefdt op Louis.
Theodora, haer Staet-juffer.
Pedro Alonzo, haer Dienaer.
Lorenzo, Hopman der Lijfwagt.
Finéo, Julians Edelman.
Guarin, dienaer van Louis.
Leonardo, } Struikrovers.
Valerio, }
Deurwaerder in 't Hof.
1. 2. *Lijfwagten*, } des Konings.
Staetjongen, }

Voorts gevolg van

Hofſtoet,
Soldaten, *en*
Struikrovers.

Het Spel ſpeelt in en buiten Madrid, hooft-ſtadt in Kaſtilien.

DON

Don LOUIS DE VARGAS,

OF

Edelmoedige Wraek.

EERSTE BEDRYF.

Koning van binnen, twee Moren in Spaensche kleding vluchtende, werden van zijn Lijfwaght vervolgt.

Kon. VErraet! mijn lijfwaght, op! dat zy het leven derven.
Lor. Vervloekte schelmen, 'k sweer by d'hemel, gy zult sterven,
Al vloodt gy snelder als de tomeloze windt.

Beltran de Vargas.

O Hemel! die de deugt en trouwheyt zo bemindt,
Kan d'ontrouw dan in 't hart der brave Kastiljanen
Plaets vinden, die zo lang getrouw (als onderdanen
Hun pligt vereyst) ten dienst staeg leefden voor hun Heer.
O slappen arm! vergeefs voert gy dit zijdtgeweer!
Gy leert mijn ouderdom en mijne swakheit kennen.
Wat stoute handt derft zich op 's konings boesem schennen?
Wat staetzucht steekt hem dus verradelijk na 't hart?
't Vervloekte stael leyt hier gevallen, en daer wardt
Een brief van my beooght, de tekens van dees boze
En goddeloze daat, van deze zinneloze,
Aen Don Suëro de Pelaës, anders, Aen
Zijn zoon Don Iulian.
Hoe zal ik dit verstaen?
Die daedlijk noch zo schelms den Koning dacht t'ontlijven,
Derft die aen den Marquis en Grave hier noch schrijven,
Daer schuilt wat vreemts, mijn pligt aen zijne Majesteit,

Verpligt my dat ik zoek wat hier verborgen leit.
Den Hemel my behoê! het zijn onmooglijkheden
Ayátaf ſchreef dit zelf den Koning van Tolede.
Hoe zouden Ridders van zo heerelijken ſtaet
Beſluyten met den Moor zulk gruwelijk verraed?
Ja 't blijkt hier klaer, wijl al dees lettren het bewijzen.
Zy zijn meyneedig, agh! het ſchijnt mijn haren rijzen
Van ſchrik voor 't ſchellemſtuk, ondankbre, zeg hoe derft
Gy uwen Vorſt, diens naem voor eeuwig niet en ſterft,
En ſtaeg regtvaerdig door zijn goetheyt wert verheven,
Zo onregtvaerdig en zo godloos ſtaen na 't leven?
Den Marquis en den Graef, is 't mooglijk, zouden die
Dit ſnood' verraed beſtaen? 'k geloof 't niet ſchoon ik 't zie.
O neen! 'k geloof het niet en wil het nimmer denken,
Nog door vermoeden d'eer van deze Heren krenken;
Dies... Maer ik zie daer komt hy zelfs heel onverwagt.
Ik zal, dat hy my niet als vyandt houdt verdagt,
Maer als een vriendt erkent, hem d'inhoud openbaren.

Suëro de Pelaës.

„ WAt loopt men in de zee der ſtaetzucht al gevaren,
„ De ſchipbreuk dreygt ons reets, den aenſlagh is bekent.
„ 'k Vrees, dat de vrees des doots, de Moren in het ent
„ Noch zal doen zeggen dat wy hadden voorgenomen
„ Met vorſt Ayátaf. Maer ik zie den Slotvoogt komen,
„ Ik veins, de veinzery brengt veinzers tot hun wit.
Mijn heer Beltran die ſchijnt ontſtelt, wat 's d'oorzaek?

Belt. Dit,
Wijl 't opſchrift aen u houdt, kunt gy licht d'oorzaek lezen,
En geven d'antwoort zelf, 'k ſta niet bekent in deze.

Suer. Aen Don Suero de Pelaês, anders Aen
Zijn zoon Don Iuliän.
„ O hemel! 't is gedaen.
Wat ſchelmen hebben ons dit ſnoodt verraet beſchoren?

Belt.

Belt. Zie voorts, Ayátaf zelf de Koning van de Moren,
Zijn onderteekening, twee ſchelmen hebben hier
Zo daedlijk deze pook, en dat vervloekt papier,
Te ſwaer door het gewicht van misdaet, laten vallen.
Des konings lijfwagt volgt hun ſpoedig met hun allen,
Zy vluchten ſnel vooruyt, ik vind dit, en ik zie
Het opſchrift van den brief aen u te zijn, aen wie
Ik die ook overgeef, ver van u te betijgen.
Ik ben een Pitias in vrindſchap, en in 't ſwijgen
Een ſteen, betrouwt mijn woort, ik gâ hier meede heen.
Suër. 'k Bidt toeft wat Don Beltran, hoe! laet gy my alleen,
In zulk een ſwaren zaek, het ſtrekt mijn eer tot ſchanden.
Dat gy de blijken van 't verraet my laet in handen,
Schijnt hier te zeggen dat ik den verrader ben.
Belt. Den hemel wil zulks noyt gedogen Heer, ik ken
Zo ſnoden menſch niet, die ik zo barbaers zou houden,
'k Laet ſtaen dan u, daer op de Vorſt hem ſtaeg betrouden.
Suër. Dit zijn van mijn geluk mijn vyanden ten hoof,
Die 's Konings hart, door nijt, en haet, met wangeloof
Bedekt opvullen, om my uyt zijn gunſt te ſtoten.
Schrijft my den Moor! heb ik iets met den Moor beſloten?
Ha wrede ſlangen, die bloetdorſtigh onder ſchijn
Van hoofs gebloemt, verbloemt, en dekt u hels fenijn;
En ſtrekt de nijt een drank om d'eere te vergiften.
Ik zal het opſchrift van dit ſnootſt van alle ſchriften
Bewaren, om daer aen te denken. Nijt, u juk
Is hier; en Gunſt, hier is den toom van u geluk;
Zo blijft de hoogmoet mijns gedagten ſtaegh begraven.
Mijn heer Beltran, Natuer heeft u met zo veel gaven
Zo rijk begaeft, gelijk u breyn met hoog verſtant,
Gy ziet hier hoe 't bedroch haer netten om my ſpandt,
En wijl gy zijt mijn vrindt gelijk ik ook ben d'uwe,
Zo neem dit ſtael, en dit papier daer elk voor gruwe,
Dat dit nu by u blijf tot ſtraffe in mijne ſmart,

Op dat mijn trouw in u gedacht doorlughtigh wardt.
Belt. Marquis, 'k beloof u, dat al wat in mijne machten
Bestaet, is tot uw dienst, wilt van uw zijde trachten
Te doen gelijk als ik, en oefnen deugt en trouw,
Die in den vorst Alfons een hemels beelt aenschouw,
Wiens doel de deugden zijn als goet en ook rechtvaerdigh.
Een Koning dubble lof in ons gedachten waerdigh.
Dit doende zullen wy een engel teelen, daer
Men anders monsters voedt van twedracht vol gevaer. *binnen.*
Suer. Wie quam zoo onverwacht een storremwindt in d'oren,
In 't midden van zijn rust. Wat doen ik? 'k ben verloren,
't Verraet is hier ondekt, 'k wil u, o hinderpael!
O opschrift! oorzaek van mijn onluk, t'enemael
Verscheuren, wijl dat ik uw woorden giftig vinde,
Elk letter is een slang, die my zoekt te verslinde.
'k Heb in dees ramp geen troost zo my de list verlaet,
Te meerder, zo Beltran zijn mont het minst ontgaet.
Want geen Efestions en zijnder als voor dezen,
Noch ik kan voor mijn deel geen Alexander wezen.
Wat 's dit! hoe ben ik zo blohartigh in mijn hart?
Daer 't nootlot maer door hart staeg overwonnen wardt,
Die wijs is, moet 't geluk hem onderdanigh maken,
Zo kan men eyndlijk tot zijn wit en voorneem raken:
Gelukt my dit bedroch, zo houde ik lijf en eer.
De list, in tijt van noot, is 't allerbest geweer.

Koning. Lorenzo. Iulian.

Lor. DE wraeklust van ons volk, zo heftigh aengedreven,
Bracht, in een oogenblik, de schelmen om het leven.
Kon. O hemel! wist ik maer d'aenleyder in dees daet,
Die zo bloetdorstigh dreygdt ons Koninkrijk en Staet.
Lor. Zy, die van ons bezet, gelijk vol wanhoop streden,
Die zach men daadlijk, zo door d'afgekapte leden
Verandert, en ontdaen, dat naulijks wiert gemerkt

Het Moren waren.

Suer. „ Zo, nu vindt ik my gesterkt
„ In mijn bedrogh, het gelt den Slotvoogt nu zijn leven.

Kon. Marquis mijn vrindt, gy zijt allenigh maer gebleven
Die niet bewust zijt van het voorval flus geschiedt.
'k Was in mijn kamer, daer de zorg van 't Rijxgebiedt
My hieldt belet, wiens deur ik dagt bewaert te wezen
Door Kastiljaense trouw, by d'ouden hoog geprezen,
Wanneer ik na my toe twee schelmen onverwacht
Zag nadren, met de pook in handen, 'k roep en tracht
Hun weer te bieden, als op deze stemgeruchten,
Mijn lijfwagt toeschiet, tot mijn hulp; de moorders vluchten
Verbaest, en denken 't lijf te bergen vol van schrik.
Zy volgen hun ter plaets daerz' in een ogenblik
Door 't volk vermorzelt zijn, diens wraeklust scheen te branden.
Bemerk of dit verraet geen straf eyst van ons handen.

Suer. Wien is het die de Vorst de straf beletten kan.

Kon. D'handdaders ken ik niet, dat is daer d'oorzaek van.

Suer. 't Is mooglijk zo gy wilt.

Kon. Spreek, wilt ons niet verswijgen.

Suer. In zulk een zwaren zaek hier iemant te betygen
Valt zwaer, ik voel mijn hart geheel daer in ontrust.

Kon. Zo zijt gy, na ik hoor, van dit verraet bewust,
En tracht hier noch voor ons te veinzen u gedachten,
Spreek, of men zal u zelf voor den verrader achten.

Suer. De Slotvoogts borst die zal u alles best ontleên.

Kon. Wat zegt gy?

Suer. Dat Beltran de Vargas, Heer, wel een
Mijns beste vrinden is, maer 'k houd my vry gesproken,
Daer 't 's Konings leven gelt is vrintschaps wet gebroken.

Kon. Hoe! staet hy na ons lijf? men breng hem strax voor my.

Suer. Mijn Vorst wat tracht gy....

Kon. 'k Wil die sno verradery
Op 't schriklijkst straffen eer ik spijs of drank wil nutten.

Suer. Zo moet het gaen, zal ik mijn eygen lijf beſchutten.
Kon. Is 't mooglijk Beltran een verrader is, wanneer
Ik hem mijn lijf, mijn kroon, mijn rijk betrouw, en eer,
Als zijnde een Atlas van mijn Staet zo hoog gezegent,
Het ſchijnt onmogelijk dat ons hier nu bejegent,
Doch Staetzucht groeit door gunſt, die 's menſchen hart verrukt
Door ydle hoop, die vaak door 's hemels wil niet lukt.

Beltran gevangen, Lorenzo en gevolg van Lijfwachten.

HOe handelt men my dus, is dit u Slotvoogt eeren?
Lor. Zijn Majeſteyt.
Bel. En wel?
Lor. Mijn Heer, 't is zijn begeeren.
Bel. Zie toe gy ſchelmen, ziet dat gy u niet vertaſt,
Kent men my langer niet.
Kon. Beltran, het is mijn laſt,
En weeſt zo toornig noch zo trots niet meer in 't ſpreeken,
Noch tracht in mijn gezicht mijn hoog gezagh te breeken.
Hy is mijn hoonder zelf die mijne dienaers hoont.
Bel. Ik heb zijn Majeſteit geſtaag mijn plicht betoont.
Kon. Bezoek hem overal, men zal het daadlijk weeten,
Of men u ontrouw of getrouw zal mogen heeten.
Bel. Nu merk ik 't ſchelmſtuk eerſt, Suëro heeft uyt haet
Mijn vroomheit hier belaagt; maer d'hemel, die het quaet
Van 't goede ſcheyd', die kent my vry en zonder vlecken,
En zal de werrelt haeſt mijn onſchuld doen ondecken.
De zuyvre waerheit, die altijt zo godlijk ſcheen,
Straelt als de helle zon door alle nevels heen.
1 *Lijfw.* Ik vinde een blote pook hier aen een lint gebonden;
En daer is een papier.
Bel. Verraders onderwonden
Hun altijt eygen ſchult op anders nek te laên.
Kon. Geef hier dien brief, laet zien.
Bel. Ik zal, maer Heer, zeg aen

Suëro dat hy u daer af het opſchrift geve.
Kon. 'k Werd' door vermoeden reets tot toorn en wraek gedreven.
Bel. Schoon deze by mijn borſt gehuysveſt zijn door my,
Die my beſchuldigen. Het opſchrift kent my vry,
Want zy als vondelings van ſno begeerlijkheden
Geteelt, voor mijne deur geleit zijn zonder reden,
Daer d'edelmoedigheit my dreef, dat ik haer noch
Als vriendt dees plaetze gaf, niet denkend' aen 't bedroch,
Zy vremde kind'ren zijn ondankbaer nu in ſlangen
Verandert, ſteecken my dus nae het hart, en prangen
Mijn trouwe ziel met ſmart, maer 't ſchaet niet, want ik ben
Verzeekert dat ik wel haer ſchellemze oudren ken.
Suer. Beltran, gy zoekt vergeefs zijn Majeſteit te payen,
En door grondloze reên u woorden om te drayen,
Dees brief en pook by u gevonden, melden klaer
D'hanthavers van 't verraet, en dat gy zijt verraêr,
Gelijk u zoon Louis, aen wie dit is geſchreven.
Bel. Marquis gy weet het beſt, dat d'hemel 't u vergeve.
Suer. De waerheyt toondt het naekt, gy Vader hebt een zoon.
Bel. Zo doet gy mede als ik. Nu ſtae ik hier ten toon
Als een verrader, maer heel anders zou het wezen,
Indien men 't opſchrift als den brief hadt mogen lezen.
Kon. Het is genoegh daer van, wat zoekt men mijn gedult
Te tergen, daer dit blad getuygt u ſnode ſchult.
Bel. Ik ben getrouw.
Kon. 't Is wel, men zal der u na lonen.
Bel. 't En is niet wel, mijn eer, om dees verraêr, te honen.
Suer. 't Is een verrader die 't laet blijken door zijn daên.
Bel. Gy zeght heel wel Marquis, en hebt het regt geraên.
Kon. Quam groter hoogmoet in een menſch my oyt te voren.
Suer. „ Mijn voorneem gaet nae wenſch.
Kon. Nu lees den brief, laet horen.
Suer. *Doorlugte Vader, die d'almagtige Profeet*
Met zijnen zoon verhef, 'k zend tot u dienſt gereet,

Twee trouwe Hopliên, om den aenſlagh nu te wagen,
Die volgens ons verdrach hun moedigh zullen dragen,
Op dat den wreê tiran, na wenſch eens raek van kant,
Ons leger leit gereet, om u tot onderſtant
Te dienen. Mahomet verzeekert ons alrede
Kaſtiljens kroon: die u bewaer op onze bede.
Gegeven in ons Rijk ter halver maendt van Maert,
Ayátaf koning van Toledo.

Kon. Hoe beſwaert
Dit ſchellemſtuk mijn hart. Wie zou dit oyt geloven?
Kan de verradery een Chriſten zo beroven
Van eer en trouw, kan die by zulk een Edelman
Plaets vinden, dat hy draegh de naem van een tiran,
Dat hy zijn Vorſt vermoort, en 't Koninkrijk verkope!
Het kan niet zijn. Maer neen! d'ondankbre die verlope
Hun zelven dikmael, en betrachten niets van ver.
Hy zoekt door hoogmoet, als een andren Lucifer
Zo trots, zijn maeker hier geheel tot niet te maken,
Maer 't paſt ons voor ons Rijk en ons gemeênt te waken,
Dies zal hy onze ſtraf gevoelen. Breng hem voort
Gevangen in het Hof.

Bel. Mijn Heer, 'k bidt laet een woort...

Kon. Sluyt toe dien mont daer uyt die valsheit is gerezen.

Bel. Onnozelheit en trouw mijn rechters konnen wezen.

Kon. Hoe ſchelm! wanneer u ſchuldt u zelven overtuygt.

Bel. Ik ben onſchuldigh, maer mijn ziel, die willigh buygt
Om hier zo onbevlekt van 't lighaem af te ſcheyden,
Zal den verrader voor gerechter recht verbeyden;
Hy is de ſtem van 't quaet dat voor u oren ſtuyt,
Ik maer de nagalm van Suëros boos geluyt,
Aen welk ik antwoort geef, acht gy de ſtem onſchuldigh,
Zo ſtraf de naegalm vry, ik draeg mijn lot geduldigh. *Belt. bin.*

Suer. Hy zoekt zich zelven noch t'ontſchuldigen door my.

Kon. Marquis, gy hebt mijn gunſt, dat hy zijn ſtraffe ly.

U naem

U naem werdt grooter nu de zijne gaet verloren,
Die als een Phenix uyt zijn asse wert herboren.
Suer. 'k Blijf dankbaer voor de gunst die my de Vorst betoont.
Kon. Gy Graaf gaet na de plaetz daer dees trouwloze woont,
Doorzoek het al op 't naeuwst; want dees verraderyen
In 't allerminste nu geen uytstel konnen lyen.
Zijn goet zy al verbeurt door wettelijke straf:
En neem zijn doghter en dienstboden, ofz' hier af
Iets wisten, dadelijk uyt onzen naem gevangen.
Iul. 'k Volvoer zijn Majesteyts begeeren met verlangen.
Kon. En ook met strengigheyt op 't alleronverzienst.
Marquis mijn leven ben ik schuldig aen u dienst,
Volhardt daer in, ik ga, gy zult mijn gunst bemerken. *Kon. en gevolg bin.*
Suer. Nu is het nodig dees verradery te sterken,
Terwijl den Slotvoogt al de schuld is opgeleit,
Te meer, nu iemant van de minste zeekerheit
Bewust is, hoe wy met den Moor dit onderwonden.
Gy, houdt u of ghy hadt een tweden brief gevonden
By zijn papieren, dat zijn zaek noch vuylder wardt.
Iul. Dit geeft hem voor gewis de dootsteek in het hart.
Suer. Toont die den Vorst, om hem tot meerder toorn te wecken,
Zo kan men ons verraedt door schijn op 't best bedecken,
Het moet daer nu meê deur, hoe dat de kans ook leyt.
Iul. Zulk herelijk bedrog is loutre schranderheyt.
Suer. Kan ik dit werk door list na mijne wens bedis'len,
Zal haest u naem van Graaf in Majesteyt verwis'len. *Bin.*

Guarin Leonora tegen komende, wijl Lizandra bezig zit haer op te toyen.

Leon. ZYt wellekom Guarin.
Guar. Ik spreek u wel daer na,
Nu heb ik aen Mevrouw te spreken.
Leon. 'k Bidde u sta;
En wagt wat: want zy is noch bezig haer te kleden.

Zy heeft u al gehoort.

Liz. Guarin, 't is buyten reden
Dat men u wagten doet. komt binnen, nadert vry.

Guar. Ik kus u handt Mevrouw.

Liz. U komſt vervrolijkt my:
Komt mijn heer broeder niet?

Guar. Mevrouw heeft niet te vrezen
Hy 's overwinnaer.

Liz. En wanneer zal doch hier wezen
Zijn inkomſt in Madrid?

Guar. Dees middag nog, verzelt
Met d'eedlen Garzeran, een dapper oorlogshelt,
Dien d'Aragonze Vorſt dees krijgstogt dorſt betrouwe.

Liz. Ben ik al wel gehult, zeg Leonoor?

Leon. Mevrouwe
Zo wel, dat die u ziet werdt door uw' oog gewont.

Guar. Hoe is het met mijn heer den Slotvoogt?

Liz. Noch gezont,
En meeſt ten hoof; daer hy door 's konings gunſt verheven
Noyt tijt vind' om zich zelf te huys wat ruſt te geven.

Guar. 't Was beeter dan voor hem hy zo veel gunſt niet hadt.

Liz. Houd' my den ſpiegel daer. gy hebt het wel gevat,
Mijn vader is te oudt om zo veel laſt te dragen.

Rozella verbaeſt.

Roz. MEvrouw! ach! ach! Mevrouw!

Liz. Hoe nu! waer toe dit klagen?
Wat is 'er gaens?

Roz. Ey my!

Liz. Wat maekt u dus onſtelt.

Roz. Men heeft ons galery en voorhof met gewelt
Bezet, wijl 't krijgsvolk vaſt ter poorten innedringen.

Liz. Hoe, met gewapend volk ons huys hier dus t'omringen!
Dat lijdt ons eêr niet: geef my dadelijk een ſwaert.

Iulian,

Iulian, Lijfwagt en gevolgh.

Iuli. TReed binnen en doorzoek op 't naeuste.
Roz. Heer bedaert.
Guar. Bemerkt mijn heer.
Iuli. Ter zy: breek alles vry aen stucken.
Liza. Hoe durft gy wreeden hier d'opregtigheyt zo drucken.
'k Had' noyt geloofr een man te zien die dorst bestaen
Zijn handen aen het huys van Don Beltran te slaen.
Iuli. Dat ziet gy nu, ga voort.
Liz. Houdt stant, ik zal 't beletten.
Iuli. Mijn Schone, 't is vergeefs u tegen ons te zetten.
Dies bidde ik dat gy in dees hevigheyt bedaart.
Mevrouw, uw Schone handt past noyt een vinnig swaart.
Liz. Dat zy hoe 't wil, vergeefs my hier toe aen te manen;
Ik ben Lizandera de Vargas, die door tranen
Zich niet kan helpen, maer door edelmoedigheit:
In wie dat deugt en moet gelijk besloten leit.
Daerom heer Graef begin niet verder my te honen.
Wijk met uw volk te rugh, of 'k sweer u, 'k zal betonen
Hoe dat men hier dit huys moet eeren, ga ontzie
Het vry, of kent gy nu heer Vargas niet, 't is die
Kastiljens kroon verstrekt een Iazon door zijn daden,
Weet gy wel dat zijn naem geviert wert met genaden.
De stomme steenen zelf getuygen d'agtbaerheit
Die hy hier waerdig voert tot eer der Majesteit.
Dies keert vry weder, of gedoog dat ik, gedreven
Door edle moet, ons huys verdadig met mijn leven.
Iul. Ga voort mijn Schone, want ik zie dat in uw haet
U schoonheit meerdert, als de schone dageraet
Komt schittren op den daeuw van vars ontloken rozen,
Zo schijnt zy in ons oogh veel schoonder nogh te blozen.
Zo ook uw tranen, die als zuyver kristalijn
Langs uwe wangen door uw lonken zielen zijn

Die konnen door het oogh des minnaers henen dringen
Tot in de ziel, en die tot min en liefde dwingen :
En ſchoon de korſelheit een weynig dit ontſiert,
U ſchoonheit wert van my, gelijk voor heen, geviert.

Liz. De tijdt die lijdt het niet om u gevley te lijden,
Dies is 't vergeefs, mijn eer die moet hier tegen ſtrijden.
Ga met voorzigtigheit, en ziet wat dat gy doet,
Dat u gevolg vertrek, of 'k ſweer u, 'k zal dien ſtoet
Verhuyzen doen, eer zy het zelven zullen denken.

Iuli. Mevrouw, men komt hier niet om u geſag te krenken ;
Maer om de gruwel van een ſno verradery
T'ontdecken, dat het Rijk tot zeekerheit gedy.

Liz. Hoe ! dit 's een grondt van trouw waer op men zig betrouden.
De naem van Vargas kan het al in vrede houden.

Iuli. De naem van Vargas is al doodt, zijn hoogmoet al
Gebroken, nu hy komt als een verraêr ten val.

Liz. Wie dat zulks zeit hy liegt, zijn trouw getuygt zijn leven.

Iuli. Ik volg mijn laſt, Mevrouw, wilt gy hier tegenſtreven ?

Liz. Lijdt dan den Koning dat zijn eer dus werdt gekrenkt.

Iuli. 't Is zelf zijn Majeſteit die hem met regt verdenkt,
En die my laſt gaf, dat ik tot de minſte hoeken
Uws huys, het alles zou doorzien en wel doorzoeken ;
En u en uw gezind' verzeekren door dees wagt,
Waer dat ik hoop (ſchoon gy mijn liefd' ſtaeg hebt veragt,)
Dat ik u noch door dwang zal leeren my te minnen.

Liz. Mijn Vader dus betigt, wat ſtaet my te beginnen ?

Iuli. Als een verrader.

Liz. Swijg vervloekte tong, en ſpreek
Niet verder ; want de trouw in Vargas daden bleek
Zo lang hy adem ſchiep. Zijn dienſt en zo veel jaren
Aen 't Rijk met zorg beſteet, getuygen zijne haren.
't Zijn logens die de nijt uyt haet dus valslijk digt.

Iuli. 't Zy dat het waerheit zy, of logen, 't blijft mijn pligt
Des Konings wil en laſt zo daadlijk uyt te voeren.

Ontſchuldig my Mevrouw, en wilt u niet beroeren,
Ik ben genootzaekt om hier alles te doorzien,
Treedt binnen mannen, voort.

Liz. O hemel! kan 't geſchiên?
Ik geve u dan verlof. Werdt in dees ongelucken
My toegelaten hier mijn droef heyt uyt te drucken
Door bittre tranen, laet dan mijn bedroeft getraên
Van mijne wangen na om hoog voor zielen gaen;
Op dat Kaſtiljen nu in deze pijn beoge
Dat ik de doot zoek, nu mijn zuchten niet meer mogen.
Mijn vader dus als een verrader heel berooft
Van eer en ſtaet, neen! neen! het kan niet zijn, gelooft
Hy is getrouw: helaes! Guarin, ach! mijn vriendinnen,
Mijn vader een verraêr, ach! 't gaet my aen de zinnen.

Guar. De zon niet klaerder als zijn trouw en onſchult is.

Liz. Ik houd' mijn vader reets verloren, 't gaet gewis,
Die ſchutheer van mijn eêr kan my niet meer bewaren.
Ach! wiſt mijn broeder ons onlukkig wedervaren.
Kon iemant hem in tijts waerſchuwen in dees zaek

Guar. 'k Verſteek my onder 't volk, op dat ik buyten raek,
En hem het al ondek.

Liz. Ga henen, wilt u ſpoeden.
O hemel! keer de ramp mijns vaders doch ten goeden.

Iul. Breng haer in deze zael.

1 *Lijfw.* Dees plaets geeft u den Graef
Tot een gevangenis.

Liz. Ik dank hem voor die gaef,
Die my een graf verſtrekt nu ik de doot niet vreze.

Iul. 'k Hoop dat ik na mijn wens nu haeſt vernoegt zal weze.

Liz. O ſnood' geval! wat 's dit?

Iul. Ik heb de brieven van
Den Moor hier by gedaen; het ga dan zo het kan.

2 *Lijfw.* Mevrouw treed' binnen.

Liz. Hoe! dus zonder mijne maegden.

Iul. Het is den Koning zelf diens wil het zo behaegden,
Dat elk alleen zou zijn, op dat men hunne ſchult
Te beeter onderzoek.
Liz. O hemel! geef gedult.
Iul. Vergeefs en vruchteloos is hier u tegenſtreven.
Liz. Gy tracht na 't geen ik niet verlaet als met mijn leven:
Want ik al ſtervend', zelf in ſpijt van 't wreet geval,
De naem van Vargas noch onſterflijk maken zal. *binnen.*

Koning. Suëro. Lorenzo.

Kon. ZO heeft hy dan voor u in 't minſte niet beleden.
Lor. Dat hy onſchuldigh is, daer blijft hy by met eden.
Dat brief en pook by hem gevonden, met veel ſchijn
Van misdaet, blijken zelf van zijne onſchult zijn,
Dat zijnen Adeldom noyt vlek had van gebreken,
En wenſt een ogenblik zijn Majeſteit te ſpreken.
Kon. 't Is op den Adeldom, en trouw, vergeefs geroemt,
Nu 't ſchelmſtuk, als den dagh zo klaer, met recht hem doemt.
Lor. Hy zegt, dat den Marquis en Graef, die hem betichten,
Zelfs de verraders zijn die dit verraet nu dichten;
En eyſt een weynigh tijt dat hy 't bewijzen mag.
Suer. Indien zijn Majeſteit 't verraet niet recht en zag,
Dat hy gerechtigheit nae eys ten vollen plege,
En met de waerheyt al dees zaken overwege;
Op dat ons aadlijk huys door een verrader niet
Geſchonden leef: hy merk de boosheit die hy ziet;
En onderzoek, en ſtraf op 't ſcherpſt: dit is mijn bede.
Kon. Marquis, ik ben voldaen van uw' getrouwighede,
Uw' liefde, tot ons dienſt, verplicht ons meer en meer.
Suer. Dat ik u voeten kus.
Kon. Staet op met roem en eêr.
Gy wagt den Graef, om meer bewijs hier door 't erlangen.
Lor. Daer komt hy.
Kon. Wel, hoe is 't?

Iulian.

Iul. Lizandra is gevangen.
'k Heb de geboden last van zijne Majesteit
In als volvoert, en breng hier nader noch 't bescheit
In brieven die 'k daer vondt.
Kon. Geef hier, gy, wilt die lezen.
Lor. Dees, nae ik zie, zal van den Moorschen koning wezen.

Hy leest.

'k Zal ons grootmogentheyt, door uw' grootachtbaarheên
En hulp haest zien vermeert.
Kon. Hier is 'er noch al een,
Geteeckent Benaludt.
Suer. Wat wil men meer bewijzen.
Kon. Wie leeft 'er die niet zou voor zulk een schelmstuk yzen.

Hy leest.

Verzuym noyt tijt die u tot roem verstrecken zal.
Zo rijst Toledo door der Kastiljanen val,
De brenger dezes zal u nader openbare
Wat dat ons meening is. Dat Mahomet u spare.
Suer. Is 't mogelijk mijn Heer, dat gy hier niet voor schrikt.
Lor. Het is met hem gedaen, zijn misdaet overwikt,
Dees zijn al mede van den Koning van Tolede.

Staet-jongen.

Den dappren Don Louis de Vargas die noch heden
Als overwinnaer praeldt in 't harnas vol van moet,
Die zoekt nu d'eêr dat hy u Majesteit begroet.
Kon. „ O schelm ! derft gy u noch hier voor onze ogen tonen.
k Verwacht hem. 'k Sweer men zal zijn misdaet niet verschonen;
Maer doen hem zien, hoe men gerechtigh straffen kan.
Suer. Mijn hoon geen uytstel lijdt.
Kon. Men oordeel d'onze dan ,
Wy willen dat den Graaf hem voort zal tegentrecke ,

En dat men hem de ramp zijns vaders niet ontdecke
Voor wy hem ſpreken, ga.
Suer. Van zijn gevangenis
Zijn weynige bewuſt.
Kon. Des hemels ſtraf komt wis,
Zy wil dees Nemrot op de werrelt niet gedogen.
Wat zegt Lorenzo nu?
Kon. Indien ik met mijne ogen
Dit zelf niet hadt gezien, ik hadt het niet gelooft.
Kon. Hy effen dan die ſchult ten koſte van zijn hooft. *binnen.*

Louis. Garzeran en gevolgh.

HEer Garzeran, ik zal u nu haeſt doen beogen,
Wat dat de Vorſten van Kaſtiljen hier vermogen,
Daer voor u ziet gy op het koninklijk Paleys.
Garz. Een ſchoon gezigt, waer in de bouwkunſt leeft na eyſch.
Lou. Een ſtoet van Heren komt uyt 's Konings hof ons tegen,
My dunkt ik hoor alreê hoe 't volk met lof en zegen
Ons welkomt, ja hoe waerdt den Koning zelf ons ſchat.
Hoe dat mijn Vader met zijn narmen my omvat,
En ik my nederwerp vol blijdtſchap voor zijn voeten,
Wat luk die zulke vreugde en dankbaerheit gemoeten.

Guarin.

ZO hy van 't ongeluk noch niet bewuſt en is,
Zo valt hy zeekerlijk in 's Konings hegtenis.
Ik zal hem naderen en alles openbaren.
Maer zagt, daer komt den Graef.

Iulian.

Den hemel wil u ſparen
Doorlugte Don Louis, 'k ben d'eerſte om zo mijn deel
Te hebben aen uw eer'.
Lou. Heer Graef, ik wardt te veel

Verplicht, nu my dees eer komt van uw handt te voren.
Guar. Mijn Heer...
Iul. 't Is mijn geluk.
Lou. Dees was een ſchrik der Moren,
Erken hem als my zelf, die 't alles overwon.
Iul. Wy zijn veel ſchuldig aen de dienſt van Arragon.
Guar. Hy wil my niet verſtaen, en acht noch woort noch teken.
Gy loopt na uwe doot, mijn Heer, 'k bidt, hoor my ſpreken.
Lou. Hoe raeſt gy, zijt gy dol?
Guar. In 't minſt' niet.
Lou. Heer, ik leef
In u beſcherm, als dees die 'k u nu overgeef,
Hy was in d'oorlog lang een van mijn trouwſte vrinden.
Iul. Gy zult my tot zijn dienſt gelijk tot d'uwe vinden.
Garz. U dienaer is verplichr door dees beleefde reên.
Iul. De naem van vrindt, zy u, en hem, met my gemeen.
Guar. Mijn Heer, ik bidt.
Lou. Ik zeg, gy dwaes wilt voort vertrekken.
Guar. Ik vind' de middel niet om 't onluk hem t'ontdekken.
'k Ben hopeloos, en vrees 't zal ſlecht met hem vergaen.
Zy treden na het hof.

Koning.

Lou. Daer komt den Koning aen,
Heer Garzeran, de Vorſt die komt ons zelf ontmoeten.
Doorluchte Majeſteit, ik offer voor uw voeten
Een overwonnen heir, vermeeſtert, tot hun ſchandt,
Tot heil des Rijx, van uw onoverwonnen handt.
Hoe! gaet de Vorſt! wil hy 't gehoor my niet vergunnen?
Kon. Wy weten al wat dat gy ons zoudt zeggen kunnen.
Lou. 'k Bid, luyſter na uw roem, mijn Vorſt, want zulk een daet
Van overwinning, geen ſtilſwijgen toe en laet.
Ik keer niet vruchteloos, maer wel met laurebladen.
Kon. Uw woorden, Don Louis, zijn meerder als uw daden.

Lou. Mijn daden groter als mijn woorden zijn geweeſt:
Dat tuygt mijn dappren arm door 's vyants macht gevreeſt.
Kon. 'k Geloof 't, en weet hoe ver dat men u mag betrouwen,
Maer blijf een weynig hier, om zelven aen te ſchouwen
De ſchone ſpiegel die men u hier tonen zal,
Die, ſchoon hy niet zo klaer als glas is, of kriſtal,
U egter daedlijk aen uw ogen hier zal tonen,
Hoe dat men ſchelmen en verraders hoordt te lonen. *Bin.*

Wert Don Beltran onthalſt vertoont.

Lou. Den Hemel my behoed'!
Garz. Hy valt geheel verdooft
Op d'aerde neder, ach! hy ſchijnt van zin berooft:
Wat droevig treurtoneel beſchouw ik met mijne ogen.
Lou. O pijn! o dood'! o hel! kan d'hemel dit gedogen.
Garz. Hou moedt, 't is vruchteloos dat gy hier tranen ſtort.
Men wreek zig manlijk, daer het weenen komt te kort.
Lou. Mijn liefd' heeft d'overhand, mijn ziel moet zig bereyen
Tot lijden. in dees pijn vermoogt gy wel te ſchreyen.
O ogen ſtort vry nat, laet zulks door ſchaemte niet:
Als maer zo veel gezigt aen u noch overſchiet,
Dat ik my ſpiegel in dees ſpiegel. Edelmoedigh
Doorlugtig glas, wie brak? wie verſden u zo bloedig?
Wie was 't die u zo wreet en euvelmoedig ſchon?
Het was den Koning, die reets overlang begon
Zig zelf te ſpieg'len in uw deugden onbeſproken:
Nu heeft, hy door de nijt geparſt, uw glas gebroken;
Op dat ik my niet meer in u beſpieg'len zou.
Beminde glas, hoe drukt gy dus mijn ziel met rouw?
Nu zal, nu zal uw glans my nimmermeer beſchijnen:
Wie maekten u dees lijſt van bloedige robijnen
Zo ys'lijk, tot mijn leet. dees wreetheyt is niet door
Verradery geteelt, o neen! zy komt te voor
Uyt nootlots ſtraf, door vals en nijd'ge hooſſe ſlangen.
Och! waert gy in de zael des Konings niet gehangen,

Ik had met reên voor u een beter lot gehoopt,
Het kriſtalijne glas het grootſte prijkel loopt
In Konings zalen, om op 't onverwagtſt te breken.
O hemel! gun dat ik my van dees daet mag wreken.
Guar. Mijn Heren, 'k bid' u vlugt, al 't Hof is op de beên
Om u te vangen.
Lou. Swijg zinloze zonder reên:
Nu d'eer zo weynig gelt by een vervloekten Koning,
Staet in de doodt alleen de beſte dienſtbeloning.

Suëro. Iulian en Gevolg.

Suer. NEem hem gevangen.
Louis. Dus ik my gevangen geef.
Garz. Zo lang een druppel bloet getuygt dat ik noch leef,
Blijf ik u by, en zal u nimmermeer begeven.
Louis. Schep moedt heer Garzeran, het koſt hun alle 't leven.
Iul. Wat groter tegenſtant!
Louis. Belaegde vroomheyt ſtrijt
Met regt nu voor mijn eêr, die zo onſchuldig lijt. *vechtende bin.*

TWEEDE BEDRYF.

Louis. Garzeran. Guarin en gevolgh boven op een Slot.
Suero. Iulian. Finéo en gevolg beneden.

Suer. BEſtorm den toren, doet het al ter neder rucken.
Louis. BU voorneem, ſnoden ſchelm, en zal u niet gelucken.
Iul. Dat zult gy haeſt bezien.
Garz. Verrader, klim maer op.
Suer. Verdelgt het tot de gront,
Louis. Ik kneuze u al den kop,
Zo gy in uw beſluyt hartnekkig blijft, 'k zal tonen
Wat dat mijn moedt vermag.
Iul. 'k Bid', wilt u zelf verſchonen:
Uw vlugt onmooglijk is.

Louis. Zo denk dat het u gelt.
Iul. Daer zijn reets eenige van d'onze neêrgevelt:
Hy 's onverwinnelijk, ik moet zijn vroomheyt prijzen.
Louis. Ik zal u door dees hant, lafhartige, bewijzen,
Dat nu mijn vroomheyt, hoe belaegt, voor u niet wijkt.
Suer. Hy moet van ſtael zijn dat zijn moet noch niet beſwijkt,
Daer zo veel krijgsliên hem van overal beſpringen.
Louis. Waer is heer Garzeran?
Guar. Die zal 't beneden dwingen,
Daer hy de poort gelijk een dapp'ren Cid bewaert.
Suer. Men ſteek de brant daer in, 'k wil niet men iemant ſpaert.
Beklim de daken voort: het zalder al voor kleven.
Iul. Men dwingt door hongers noot hun haeſt tot overgeven.
Louis. Vaer voort, want d'onſchult die beſchermt ons in de noot.
Suer. Gy zult, door ons bezet, in 't kort een wrede doot
Ellendigh proeven.
Louis. Laet dit puyn my vry bedekken,
De ſtenen zullen eêr my tot mijn voetſel ſtrekken,
Eêr ik my overgeef.
Iul. „ Mijn Heer, om hem in 't net
„ Te krijgen, dat men veyns als of men daedlijk met
„ Het meeſte volk vertrok, en weynige gebleven,
„ Die zullen hem haeſt moet van uyt te vallen geven,
„ Wanneer een hinderlaeg geſcholen achter 't ſlot
„ Hem lichtlijk overvalt.
Suer. 't Gevalt my, geef 't gebodt.
Louis. Volvoer uw wil, en laet uw ſchelmſtuk varder blijken.
Guar. Mijn Heer, hun volk begint al, nae ik zie, te wijken.
Suer. Verraêr, de Koning zal u dwaes en boos beſluyt
Wel ſtraffen nae verdienſt, gy raekt hier zo niet uyt,
Men houd' het ſlot rontom bezet aen alle ſtreken,
Den honger zal hem haeſt doen om genade ſmeken.
Louis. Ik eet de doodt zelfs op, wat ding is my te quaet?
Suer. Die valt te wreedt en ſtraf.

Louis. Noch wreder is 't verraet,
Dat u tot onderſtant verſtrekt om my te moorden.
Suer. Tot uw gerechte ſtraf, onnut zijn al dees woorden,
Vergeefs bedekt gy zo uw vaders ſnoodt misdrijf,
't Was nutter voor u zelf te bidden om u lijf:
Want 't is niet mogelijk zijn onſchult te bewijzen.
Louis. Hy zelf zal 't doen, wanneer hy uyt zijn graf zal rijzen,
Als d'Onſchult, en de Trouw, en de Regtvaerdigheyt,
Elk op het meeſt zijn' zaek voor 't hemels recht bepleyt,
Om zo uw ſchelms verraedt aen 't Hof bekent te maken.
Suer. Dat men van alle zy dit ſlot doe ſcharp bewaken,
Ik wil ook dat terſtont op lijfſtraf overal
Verkondigt wert, men hier geen toevoer brengen zal.

Dona Maria. Pedro Alonzo. Theodora.

Ped. 't IS veylig; wy zijn by den toren al gekomen.
Maer zulk een vreemden zaek te hebben voorgenomen,
Mevrouw, my dunkt 't is een gevarelijk beſluyt.
Mar. 't Doet niet Alonzo, om dees Edelman hier uyt
Te helpen, die met recht van elk is te beklagen,
Zou ik, zo 't nodig was, noch meerder derven wagen,
Mijn edelmoedige medogentheyt tot die
Verdrukten, wil dat ik hem haeſt in vryheyt zie.
Ped. Wat is uw voorneem dan?
Mar. 'k Wil een verlosſter ſtrecken
Van Don Louis, en hem uyt dees gevang'nis trecken.
Ped. Mevrouw, zo gy dat doet, uw leven loopt gevaer.
Mar. Nu hy mijn ziel bezit, agt ik dees zaek niet ſwaer;
'k Wil, om die my verwon, mijn leven graeg verliezen.
Ped. Wat zegt gy?
Mar. Dat ik Don Louis met recht verkieze,
Dat ik zijn vroomheyt minne, en niet vergeefs en agt.
Ped. Ik bidt, denk aen de roem van uw beroemt geſlagt.
Mar. Dat zal door deze daet noch heerelijker rijzen.

Nu op dit voorval ik mijn hulp hem zal bewijzen.
Ped. Nu Don Louis als een verrader werdt gehaet,
Verstrekt uw onderstant den Koning een verraedt:
Dies ziet wat dat gy doet, Mevrouw, der Vorsten armen
Die reyken ver, wie zou u voor zijn straf beschermen.
'k Spreek waerheyt, want al ben ik een geringen man,
'k Bemin altijt de deugt.
Mar. Die volg ik waer ik kan.
Ped. Al was mijn Vader maer een wever in zijn leven,
Oprecht te zijn, is my tot erfdeel na gebleven.
Mar. Om dat ik u vertrouw Alonzo, heb ik nu
Dit voorgenomen.
Ped. Wel, mijn leven is voor u;
Mevrouw, ik zal waer dat ik kan u dienst betonen.
Mar. En ik zal uwe dienst en trouwheyt wel belonen.
Ped. Wy zijn by 't kerkportael.
Mar. 't Is wel, men decke voort
Dees ingang. Maer wat 's dat? ik heb gerugt gehoort,
'k Meen dat daer iemant komt.
Ped. Verberg u, wilt niet schromen,
Op dat wy zien, of vrindt of vyant nad'ren komen.
Mar. Hef op de plank.
Ped. Ik zal: wat werkt de liefd' hier al.
Mar. Kom sterf met my, tot dat ik weêr verrijzen zal.

Zy gaen weêr in de grot.

Louis. Garzeran. Guarin.

Louis. Zyt gy gequetst mijn Vrindt?
Garz. Zo als ik hier beneden
De poort verweerde, en wy als hopeloze streden,
Trof my een werpspies van ter zijden onverwagt,
Juyst onder 't wapen in mijn heup, doch na men agt
De wonde is buyten noot, en zal haest zijn genezen.
Louis. Dat stelt my weêr gerust.

Garz. Mijn vrindt heeft niet te vrezen.
Lou. Zijt gy gewondt Guarin? wat dekt gy met uw handt.
Guar. Mijn holle maeg, mijn Heer, die roept vast moordt en brandt;
Ik derf nauw spreken om mijn darmen niet te storen,
Mijn hooft wert yl, dan komt my dit, dan dat te voren.
Daer weer aen, d'aerdt beweegt en scheurt zig van elkaêr,
Och! Sante Jago, och! behoedt my voor 't gevaer.
Lou. Wat ziet gy? spreek, wat is 't? wat toont zig voor uw ogen?
Guar. Wel hondert geesten, 'k hoorze spreken, ongelogen.
Lou. Gy raest.
Guar. O neen! mijn Heer.
Lou. 't Waer nutter dat gy sweegt.
Guar. Zie daer, hoe gins die plank zig meer en meer beweegt.
Lou. Ik zie 't.
Guar. Men wil ons hier al levendig begraven,
Och! mogt ik nu voor 't laetst 't benaeude hart eens laven.
Lou. Swijgt, gy laf hartige.
Garz. Wat zal hier noch geschiên?
Lou. Al was het hels gespook, 'k zal 't onder d'ogen zien.

Maria, Pedro, Theodora, uyt de grot.

Guar. Daer komt alreets een geest die ons aen twee zal kappen.
Garz. Den hemel ons behoed'.
Lou. Wie komt met stille stappen
Ons nad'ren, hy hou stant. vermits mijn dapp're handt
Dit gladde stael swaeyt, dat wanneer mijn toren brandt
Voor eene strael verstrekt.
Guar. Hier helpt noch stael noch vechten,
Met paternosters is nu meerder uyt te regten.
Lou. Wie zijt gy? spreek, die ons dus stout genaken derft.
Mar. Ik ben een ziel die in uw borst veel doden sterft.
Lou. Hoe is mijn boezem dan uw vagevier?
Mar. Met vrezen
Hoop ik mijn rust.

Lou.

Lou. Gy moogt dan ziel of lichaem wezen;
Houdt ſtandt; want nadert gy, ik rijg 'er 't lemmer door.
Mar. 'k Zal, dapp'ren Don Louis.
Lou. Wat hebt gy met ons voor?
Mar. Dat zult gy ſtrak bezien, wilt hier het toortsligt reyken.
Lou. Wat zien wy, hemel!
Mar. Van opregte liefde een teyken.
Verwonder u niet eens, o braven helt, ik ben
Verpligt u dienſt te doen, nu ik uw vroomheyt ken.
Lou. Wie zijt gy dan? wat dreef u herwaerts hier ter ſtede.
Mar. Indien gy 't weten wilt, zo hoort na mijne reden.
Doorlugte Don Louis, ik ben de dochter van
Een adelijk geſlagt in deze ſtadt, zulx kan
Ons huys door ſchilden aen gewelfſels, poort, en muren,
Te kennen geven die zelf d'eeuwigheyt verduren.
'k Maek u mijn adeldom bekent, niet wie ik ben;
Want een die aad'lijk is, en regt zijn zelven ken,
Wanneer hy wel doet, houdt voor eerſt zijn naem verſwegen.
'k Heb in mijn venſter, niet heel ver van hier gelegen,
De ſtraffe wreetheyt van het onbedagte graeuw
Gezien, hoe gy u zelf (omſingelt en in 't naeuw)
Noch wiſt te redden door uw grote dapperheden,
Die als beſchermers voor uw leven eerlijk ſtreden;
Tot gy dees ſterkte tot uw wijkplaets eynd'lijk vondt.
De Minnegodt hadt nu mijn boezem al gewondt,
En riedt my dat ik om de liefde u hulp moeſt bieden.
Dies heb ik tot begin dit wonder doen geſchieden,
Dat ik van mijn huys af, met deze die gy ziet,
Door deze nare grot geraekt ben onbeſpiet.
Zijn kennis hielp ons voort, dees ouden lang ervaren,
Die wiſt dat dees ſpelonk voot meer als hondert jaren
Gemaekt was, uyt een wrok van outs op een geſlagt.
Wy hebben 't vorder met ons graven hier gebragt,
Om u een veyl'ge pas tot vryheyt weêr te geven,

Geniet

Geniet dan dit geluk tot berging van uw leven,
En zegenpraelt zo van den Koning, die zo wreet,
Bloetdorstig, straf, en snoodt, genoten dienst vergeet;
Die u t'onregt vervolgt, om zijne wraek te koelen,
En opgehitst door nijt, u wil zijn straf doen voelen.
Gelegentheyt en tijt zijn beyde uw heyl en nut.
Beschut u zelven, nu mijn liefde u hier beschut;
En oordeel dan of ik u niet te regt beminne.
'k Zoek uw verlies, op hoop van uw daer door te winne.
Mijn liefde is adelijk, en kuysch, die niet en zoekt
Als uw verlossing, en met reên uw ramp vervloekt.
Nu weet gy Vargas, wat u hier in staet te achten,
Betragt, en overdenk nu, by u zelf, de krachten
Der liefde, niet t'ontvliên, veel min te wederstaen.
En vraeg my vorder niet, neem mid'lerwijl dit aen,
Een klene gift om 't hart een weinig te versterken,
Zo acht ik my voldaen. Gy kondt daer na bemerken
Wat u te doen staet; 'k wensch dat u den hemel luk
En zegen geef, dat u de nijt noit onderdruk.
De lauwer kroon uw hooft gelijk een Alexander,
Darius wensch ik u in heerlijkheit; en kander
Iets groter komen, mijn gedacht het u reets geeft.
De wolk, waer in de tijt u nu benevelt heeft,
Zal eens te niet gaen, als gy als een zon met stralen
Van grootheit, en gebiedt, zult herelijker pralen,
Als u den Koning kent, als u 't geluk beloont
Als overwinnaer van uw vyanden, en kroont
Uw grote deucht, vaer wel.

Guar. Ay laet ons hier niet blijven
In 't donker, geef my licht, je kunt ons wel gerijven.

Mar. O liefd'! 'k beveel aen u 't geheym van deze zaek.

Gaen weder in de grot.

Guar. De reuk is zeker goet, hoe kom ik aen de smaek?

Garz. Weergadeloze vrouw, gy doet hier meer als strijden.

Lou. Dat de Romainen vry dees dapp're daedt benijden.
Garz. Gy zijt aen haer veel dank en liefde ſchuldig, heer.
Lou. 'k Zal haer mijn vryheit wel belonen, by mijn eer.
Guar. O heilig korfjen, och! ik kan niet langer toeven.
Mijn Heeren, 'k bid u, kom, luſt het u eens te proeven?
Lou. Nu dat de ruſt alleen maer in de doodt beſtaet,
Zou een onluckig menſch dan eten? neen! die raedt
Gevalt my niet, ik moet noch meerder kunnen lijden,
Eer ik ten einde raek van al dit bitter ſtrijden.
Ben ik een Edelman, en adelijk befaemt?
Heb ik dan d'eêr niet meer? foei! 'k vind' my zelf beſchaemt.
Streng noodtlot. ach! ik bidt doorluchte ziel, die boven
't Geſtarnte henen ſweeft, geeft aen dees wechgeſchoven
En machteloze, dat hy uw onſchuldig bloedt
Mach wreken. Hemel geef...
Garz. Ik bidt mijn Heer, gy moet
Geduldig zijn: de tijdt zal uwe wraek noch geven.
Lou. 't Is wel bedacht, ons eêr is waerdiger als 't leven.
Garz. Mijn Heer, wat 's dit?
Lou. Kom volg, zo ziet gy hoe ik ben.
Garz. Wat tracht gy dan te doen?
Lou. Heer Garzeran, 'k beken
Mijn voorneem is wel wreedt, en ſnoodt, en tigeraerdig;
Maer d'eer is my weêrom wel duyzent levens waerdig:
'k Zal my noch deze nacht verloſſen van veel ſchandt.
Gy weet Lizandra is nu in des Graven handt,
Dat onzen vyandt is, aen wien ik my wil wreken.
Ik zal mijn zuſter zelf met deze handt doorſteken,
Dat hy haer niet met wil, of tegenwil geniet;
En in ons droevig huis noch meerder ramp geſchiet.
Al is 't dat dikmael d'eer 't gewelt kan overwinnen,
Zy is een vrouw, een vrouw is ſwak en licht van zinnen.
'k Volvoer dan (doch uit noot) dit Treurſpel al te droef.
Noit wijsheit, vrouw of glas te toetſen op de proef.

Garz.

Garz. Een godloos voorneem, daer een heiden zou voor vrezen.
Louis. 't Is Chriſtelijk, 'k zal een Romain in vroomheit wezen.
Garz. Barbariſch vonnis, en een wreetheit noit gehoort,
Dat gy uw handen ſmet met eigen zuſtermoòrdt.
Guar. Hoe Heer! waerom zou dan Mevrouw Lizandra ſterven?
Louis. Zy kan op aerden noit een beter lot verwerven.
Maer ſterft, om huis en eer', een erelijke doodt.
Garz. 't Is gruwlijk, Heer.
Louis. 't Is niet, ik doe 't uit hoge noot.
Garz. Bemerkt...
Guar. 'k Bid' overweegt mijn Heer, en denkt.
Louis. Ik ſwere
By d'hemel dat noit menſch my zal te rug doen kere.
Zijt gy mijn vrind? mijn ſteun en enig toeverlaet?
Garz. Om dat wy vrinden zijn geef ik u goeden raedt.
Louis. Wel, wilt dan in dees zaek aen my uw hulp betonen.
Garz. In moorden, daer ik u en my op 't meeſt zou honen.
Louis. Neem, 'k laet haer al (hoewel mijn hart daer noch voor yſt)
In handen van den Graef, hy zal zo wel de lijſt
Aen ſtucken breken, als de ſpiegel is gebroken.
Garz. Kom moorden wy hem dan, zo werdt uw leet gewroken.
Louis. Onmooglijk Vrindt; want zeg, wie is hier doch op aerd,
Die zich zo wel als een laf hartige bewaert?
Garz. Wel, 'k wil u in dees daedt dan noch een middel geven,
Dat gy zo wreedt haer niet zult ſcheiden doen van 't leven;
Maer even dodelijk.
Louis. Waer door doch?
Garz. Door fenijn
Dat ſtraks doet ſterven, of men ſweem, en zonder pijn.
Een groten Wijsgeer heeft my dit doen toebereiden,
Om, zo de noot my dwong, mijn ziel van 't lijf te ſcheyden,
Dit is tot uwen dienſt.
Louis. 'k Heb recht op u gehoopt.
Mijn eer', op yder uur van uitſtel, prijkel loopt;

Hebt gy het al gereet?

Garz. 'k Zal 't dadelijk gaen mengen.

Louis. Nu zijt gy eerst mijn vrindt.

Garz. „ Zou d'hemel dit gehengen?

„ O neen, het kan niet zijn, ik voel dat mijn gemoedt

„ Getuigt, dat haer mijn list nu voor de doodt behoedt.

Louis. Wilt gy my tusschen hoop en vrees dan laten swerven?

Garz. Zy zal in deze nacht (indien gy wilt) noch sterven.

Louis. 'k Begeef my door dees grot dan voort na buiten toe.

Garz. Ik meê, dat ik u straf, en mijn beloft voldoe.

Louis. Ga voor, en licht.

Guar. Ik schrik voor 't onrecht dat ik hoorden.

Louis. D'eer die mijn zuster moordt, zal my in 't ende ook moorden.

Alle binnen door de grot.

Iulian. Fineo.

Fin. HOe Heer! met goedigheit haer winnen, 't is maer mis,
Terwijl zy veel te trots, en te laetdunkende is.

Jul. De liefd' hier overstapt, ik zet mijn zelf geen baken.
Dat hier onmooglijk schijnt zal ik haest mooglijk maken;
Mijn gloedt zal deze nacht zijn in haer schoot geblust,
Of 'k zal haer sterven doen, zy kies dan wat haer lust.
Den Koning, na ik hoor, zal na zijn lusthof keren,
Wijl ik het in Madrid zal na mijn zin regeren,
Daer ik in 't minst niet vrees: 'k hou Don Louis bezet,
Die vast zijn sterfuur wacht, zo dat my niet belet.

Fin. Uw grote macht zal nu zijn trotsheit haest doen keren.
Daer komt u Vader.

Suëro.

Suer. Graef.

Jul. Mijn Heer, wat 's uw begeren?

Suer. Hebt gy van Don Louis iets naders noch gehoort?

Jul. Hy blijft bezet, altijt hy raekt niet lichtlijk voort.

Suer. Den hemel wil hem noch, na 't ſchijnt, wat aemtocht geven,
Dat hy dus moedig zo veel ramp kan wederſtreven.
Vertrekt Fineo. Zoon, nu komt de blijde dach, *Fin. bin.*
Waer in ik met u na den ſcepter reiken mach.
Maer de voorzichtigheit die blijft u aenbevolen;
Zo blijft al wat wy doen tot noch toe wechgeſcholen,
Dat is het halve werk, na nu den aenſlag leit.
Iul. Gy zijt voorzichtig Heer, en uw voorzichtigheit
Zal my in deze zaek voor raetsman dienen konnen.
Suer. Men volg dan ons verraedt met moordt, als 't is begonnen.
Des Konings doodt brengt ons in 't koninklijk bezit.
Iul. Mijn Heer, gy bant alreê den Koning uit Madrid
Na zijne luſthof toe.
Suer. De Vorſt is opgetogen,
En ziet zijn wijsheit door mijn liſtigheit bedrogen.
Ik ben zijn ziel, en voorts in 't gantſe Rijk bemint;
Men eert my Koninglijk, wijl elk genoeging vindt,
En ik een ieder ſtaeg op 't minnelijkſt bejegen.
Een gunſteling in 't hof, ſtaet groot noch klene tegen,
Hoewel dat hy een doel voor alle tongen is.
De Koning gaet op 't landt, dies houde ik voor gewis,
Dat onzen aenſlag nu op 't beſte zal gelucken,
Voor vorſt Ayataſs bijl zal hy dan moeten bucken;
Want hy nu krachteloos den Moor noit kan weêrſtaen,
In wiens onwinb're en hooch gevreesde halve maen,
Ik u in 't kort gelijk een zon hoop te zien rijzen,
Als wy hem na zijn wenſch die grote dienſt bewijzen.

Koning.

IS 't al tot ons vertrek nu vaerdig, heer Marquis?
Suer. Men wacht niet als u komſt, om zonder tijtverlies
Dees korte reis ſtrak met de Vorſt te gaen beginnen.
Kon. 't Is een bekende blijk uws trouwheyts, dat uw zinnen
Staeg yvren, dat uw Vorſt zijn vreugde haeſt beoogt.

Suer. Ik leef door u, gy 't al aen my betrouwen moogt.
Kon. Gy zult my dadelijk verzellen op de wegen.
Suer. En dan mijn zoon, mijn Vorſt?
Kon. Door hem wacht ik de zegen;
Die zal hier in Madrid noch blijven, en dat ſnoodt
Verraders hart op 't hardſt vervolgen tot de doodt.
Gy zult Lizandra, die gevangen is, geleiden
Na 't luſtpaleis in 't bos, daer ik haer dan zal beiden,
Op dat ik dienſt en luſt na mijne wil geniet.
Iul. Grootmogendt Vorſt, ik zal al dat gy my gebiet
Volbrengen, eer ik weêr uw byzijn zal beogen.
Kon. En wy na dienſten u met eêr verheffen mogen.
Rijſt Graef, wy maken u Stehouder in Madrid.
Suer. Sijn Majeſteit verheft zijn ootmoedt.
Kon. 't Is mijn wit
Getrouwe dienſten ſtaêg op 't heerlijkſt te belonen.
Volg my Rijxkantzelier.
Suer. Doorluchte...
Kon. 'k Zal betonen
Dat ik de trouw verhoog, gelijk ik d'ontrouw ſtraf.
Staet op.
Suer. Den hemel hoede uw kroon en ſcepterſtaf. *bin.*

Maria. Louis. Garzeran. Guarin.

Mar. BEmerkt doch Don Louis, nu gy my gaet begeven,
Voert gy het leven weg dat maer voor u wil leven.
Lou. O neen Mevrouw, mijn ziel die blijft u altijt by.
Mar. Uw afzijn is mijn doodt.
Lou. Vertrout gy dan op my,
Mijn Schone, dat ik u oit zou begeven konnen?
Mar. 'k Vrees voor uw leven, Heer.
Lou. Geen noot, ay wilt doch gonnen
Mevrouw, dat ik u laet, 't is voor een klene tijt.
Mar. Ik bidt u dan, dat gy wel op u hoede zijt.

Lou.

Louis. Mevrouw ſtel u geruſt, de ramp kan my niet raken,
Mijn ongeluk zal my genoeg onſterflijk maken;
Dies geef u maer te ruſt, 'k zal voor de morgenſtondt
Op 't langſt hier weder zijn.
Mar. Den hemel die vergont
Dat al u voorneem u na wenſchen mach gedyen;
Neemt uwe weg hier langs dees donkre galeryen;
Tot meerder zeekerheit, zal ik mijn volk dees nacht
Doen waeken aen dees poort, wijl ik u weder wacht. *binnen.*
Garz. Weet gy nu wie zy is?
Louis. O ja, het is Mevrouwe
Maria de Luxan, diens Huys dat veel getrouwe
En brave dienſten aen den Koning heeft gedaen:
Dit is haer eigen hof.
Garz. Mijn vrindt, gy zijt veel aen
Dees Schone ſchuldig.
Louis. Meer als ik haer oyt kan geven.
Wanneer mijn wraek gelijk een Phenix zal herleven,
Zal ik haer dankbaerlijk mijn hart en ziel aenbiên.
Garz. O droeve nacht!
Louis. Zy ſchrikt van mijn gelaet te zien:
Mijn eêr zal evenwel haer duiſterheit niet ſchromen.
Garz. O eêr-wet, al te hart.
Louis. Wy zijn by 't huis gekomen.
Garz. Is dit u huis?
Louis. O ja, mijn waerde vrindt, dit is
Dat ongeluckig huis vol angſt en droefenis.
Gy zult (zo 't uw belieft) zo lange hier noch toeven
Tot onze wederkomſt, 'k zal midlerwijl beproeven,
Of ik in 's Graven plaets kan raken door de wacht.
Garz. Doet zo mijn vrindt, neem uw gelegentheit in acht,
Op 't minſte ſtael gerucht zal ik voort by u wezen.
Louis. Stoot aen de poort Guarin, men nader, zonder vrezen.
Guar. Hou holla!

2 Lijfwachten voor de poort.

1 Lijf. Sta, wie daer?
Louis. Wat onbedachtzaemheit.
Guar. Kent gy den Graef niet?
2 Lijf. Heer, tot uwen dienst bereit...
Louis. Gy zijt onschuldigh.
Guar. Wilt onschuldige behoeden,
O hemel!
Louis. Pas wel op de deur.
Guar. Wat droevigh woeden. *Gaen na de kamer.*
1 Lijf. Bedrukte dochter ach! u onluk doet my zeer.
2 Lijf. Ellendige, ach! nu gelt het, vrees ik, hier uwe eêr.
1 Lijf. Nu zal zijn wrede ziel eens ruimen aemtocht krijgen.
2 Lijf. Tibaldo, stil, men mogt ons horen, laet ons swijgen.
Louis. Guarin, 't is of wy zijn in 't hol der slaep of droom,
'k Zach ongeruster noit meer rust, oft stilt'; dies schroom
In 't minste niet, maer volg daer ik u zal bevryen,
De wachters leggen meest langs plaets en galeryen
In diepen slaep, het schijnt hier slapendt alles doodt,
Behalven maer mijn eêr, die waekt uit hoge noot.
Guar. Dit is Mevrouws vertrek.
Louis. 'k Begin alreets te beven,
De wreetheit siddert voor d'oprechtigheit; gesteven
Met onwinbare kracht. Wat of zy maken zal?
Guar. Al mede slapen, heer?
Louis. O neen, in zulk geval,
Zo d'eer oit kundig is, moet zy als Argus waken.
Guar. De deur staet open.
Louis. Al qua voorspook in dees zaeken.
Guar. Uw zusters deugt maekt al uw voorspook krachteloos
En ydel, treê doch in.
Louis. Een vrouw is swak en broos.
Ik heb aen dees tapijt gestruikelt, mijne voeten

Getui-

Getuigen reets dat ik, om d'eer, zal vallen moeten.

Guar. Hier 's licht. *Lizandra ſlapent.*

Louis. Schuif op 't gordijn.

Guar. Wat aengenaem gezicht.

Louis. Maek toe, ik heb alree genoegen in haer plicht,
Haer ziel is wel volmaekt, maer twijffel doet my duchten
Voor 't lichaem, dat het niet zal hebben konnen vluchten
Voor 't zoet gewelt der minn', dat al te licht bevlekt:
Neen z'is in deugt een zon, maer ach! hoe ras bedekt
Een duiſtre wolk die glans!

Guar. Zy heeft hier iets geſchreven.

Louis. Ik lees den inhoud, 't zy mijn doodt dan, of mijn leven.
Heer Broeder, nu 't geval door ſtraf, ons rukt van een,
Door wrede jagers, die, bloetdorſtig zonder reên,
Ons, uit het neſt, gelijk gepaerde tortels drijven,
En onze vader, zo onſchuldig, deên ontlijven,
Zo ſchandig tot mijn leedt; zo bidt ik u, gedoogt
Niet dat ons d'hoogmoed' druk, en zonder eêr beoogt;
Want, al beſchut ik die, 'k ben, echter, maer een vrouwe.

Guar. Lees voort.

Louis. 'k En kan, ô brief, gy geeft my vreugde, en rouwe!
Raes ik om d'eer, de liefd' beweegt my, ach! wie heeft
Gelijk in 't ongeval, dees droefheit oit beleeft?
Kan my deze offerhandt wel tot een eer verſtrecken?
O neen! weg, 'k wil geen eer, kom laet ons voort vertrecken:
Dat van haer ſchoot, nu vry, den Grave zegeprael;
Guarin, kom volg my, voort, wy wijken uit de zael.

Liz. Ey my, wat 's dit?

Louis. Voor d'eer een ſtraf doch eerlijk teken.

Liz. Wie derft in mijn vertrek mijn groots gezach dus breken.

Louis. Weeſt ſtil, hier is geen menſch die u te hind'ren tracht.

Liz. Den hemel my behoedt, wat zien wy in de nacht,
Zijt gy 't mijn broeder? ach! mijn ziel, mijn heil, mijn leven,
Mijn laeſte trooſt die my ter werrelt is gebleven,

Beſchut my, door uw hulp, beſcherm deez' droeve wees:
Zijt gy gezont, mijn Heer?

Louis. Lizandra, 'k bid' u, vrees
Voor mijn gezontheit niet, ik ben in u t'aenſchouwen
Gezont, maer dat ik zag, brengt al mijn harts benouwen.

Liz. Wat zaegt gy broeder, ach! wat zeg ik broeder, neen!
'k Zeg liever vader, want dat heeft wel dubble reên.
Derft gy zo ſtout tot hier te komen onderwinden,
Om uwe doodt of uw gevangenis te vinden,
't Is vreemt voor my, en droef, terwijl den Graef nu met
Wel vijftig mannen 't huys heeft over al bezet.

Lou. Ik kom met voorneem om hier dadelijk te ſterven,
Ja zelf te moorden, om mijn wraek niet heel te derven;
Zo ik den ſchelm gemoet, ik hem het hart afſtoot;
Zijn wacht en zal hem niet bevrijden van de doodt.

Liz. Ach! broeder! broeder wilt het zekerſte doch keuren,
Ik raekte u quijt, en zou uw droeve doodt betreuren.

Lou. Gy moet my miſſen, zo gy my weêr vinden wilt,
Of anders wert uw eer, en mijne, bey geſpilt.

Liz. Wat wilt gy dat ik mis, om u dan weêr te winnen,
Ik bid u broeder, zegt?

Lou. Gy 't leven, ik mijn zinnen.

Liz. Het leven!

Lou. Ja, ons eêr is ons wel zo veel waerdt.

Liz. En wie beneemt het my?

Lou. Zelf d'eêr, nu zo ontaerdt.

Liz. D'uitvoerder, wie zal 't zijn?

Lou. Ik.

Liz. Gy, wat kan 't uw raken?

Lou. Ik zelf, 'k heb volle macht, het zijn mijn eigen zaken.

Liz. Zo komt gy dan om my te moorden, na ik hoor.

Lou. Zeg eerder dat ik kom, en hier mijn zelf vermoôr.

Liz. Wat is 'er dan voor ſchuldt?

Lou. Gy moet de ſtraf gedogen.

Liz. Waerom?

Lou. Om dat ik u noit ſchuldig zou beogen;
Want zo dat was, zo zou dees innerlijke ſmart,
Die pijn, voor eeuwig, doen gevoelen aen mijn hart.
Gy ſterft onſchuldig door een godloze offerhande;
Maer beter doodt zijn als te leven in de ſchande.
'k Vondt nimmer ongeluk zo groot voor u of my,
Dies wil ons eêr niet dat dees wreetheit minder zy.
Ach zuſter! 'k ſchrik, ik kan mijn lijden niet meer dragen,
Den Koning heeft het hooft van vader afgeſlagen,
Die, door den ſnô Marquis, was van verraet beticht.
Den Graef, die hem in quaet noch gruw'len niet en ſwicht,
Wil uwe kuisheidt noch met wil of dwang genieten,
Hy volgt my overal, en dreigt my te doorſchieten;
Denk wat ons nakende is, want blijft gy in zijn macht,
Zo quetſen wy al d'eer in ons beroemt geſlacht.
En op dat zulx niet zy, zo heb ik vaſt beſloten
Uw doodt, eer hy u, door zijn geilheit, heeft genoten,
'k Heb liever aen dit ſtael nu t'offren uwe borſt,
Als dat zijn wulpsheit hier uw zuivre ſchoot bemorſt.
Dies zult gy ſtrak dees pook of dit fenijn uit keuren:
'k Wil liever eens uw doodt, als ſtaeg uw eêr betreuren.
Liz. Is dit de reden die uw edelmoedigheit
Tot hier bragt, broeder? neen, 't is my te veel gezeit;
Gy weet wie dat ik ben, en ik zal wel betrachten
Dat ik mijn eêr beſcherm, gy hebt noit ſchandt te wachten:
De roem in ons geſlacht, daer ik met moet om ſtry,
Die ſtrekt my gif of ſtael, eer ik door nootdwang ly:
Doch wijl gy, met dees ſtraf gewapent, zijt gekomen,
'k Zal u niet vruchteloos doen keeren, en niet ſchromen
Te nuttigen dit nat; onnodig dat gy vreeſt:
D'eêr is my meerder als eens ſterven waerdt geweeſt.
Ik ſchroom noit doodt, geef hier, geef hier, waer zijn uw zinnen?
'k Heb tegengift, ik zal de doodt zelf overwinnen. *Zy drinkt.*
Zie daer, ik heb gedaen, des Konings wrede ſtraf

Heel overwonnen, 'k ga gewillig na mijn graf.
De Graef en zal nu van mijn eêr niet zegepralen.
'k Heb u voldaen, gy kunt, geruſt, nu adem halem.
Ay my! ik voel...
Guar. Zy ſwijmt, en is al zonder ſpraek.
Liz. Ik ſterf, heer broeder, ach! 'k beveel u onze wraek.
Guar. Mijn Heer, zy is al doodt.
Louis. Hoe! ſchemeren mijn ogen,
Ik weet naeuw waer ik ben, mijn zinnen zijn vervlogen.
Wat doen wy, hemel! ach! is reets die ſchone zon
Ontluiſtert, die noch ſtrak zo heerlijk ſtraelde? kon
Dees wreetheit van mijn hart, zo boos en tigeraerdigh?
Foei my! ik ben de naem van broeder nimmer waerdigh,
Die zich, zo gruwelijk, met zuſtermoordt bevlekt,
Een daedt die eeuwigh voor mijn ziel een beul verſtrekt,
Daer d'afgront zelf voor ſchrikt: 'k moet niet meer menſchlijk we-
Maer wel een monſter, dat elk ſchuwt met angſt en vrezen. (zen;
O ja, zo is het, kom, waer is het overſchot
Van dien vervloekten drank, ik kies het zelve lot;
En zal, door deze ſtraf, mijn rampen en ellende,
En al mijn onluk, in een ogenblik, doen ende,
Belet gy my: dat my den Graef dan vry vermoordt,
Hou holla! Lijfwacht, hou! Soldaten kom toch voort.
'k Moet ſterven.
Guar.: Och! mijn Heer! wat wilt gy gaen beginnen?
1 *Lijf.* Wat 's dat?
2 *Lijf.* Wat naer geroep verneem ik?
1 *Lijf.* Gaen wy binnen.
2 *Lijf.* Wat zien wy, hoe gy hier?
Louis. : O ja, gy ſchelmen, ik,
Ik ben alhier, bedroeft, angſtvalligh en vol ſchrik,
Nu dat de ſchone zon, die 't aertrijk met haer ſtralen
Noch flus zo lichten kon, zo ſchielijk quam te dalen:
De roos, zo aengenaem, met liefelijke geur,

Leit nu, heel bleek, verflenſt, en doots, en zonder kleur,
Daer zelf de liefd' wel eer' haer eygen krans meê cierde,
Die yder dagelijks, gelijk een godtheit, vierde,
En onwaerdeerlijk was, helaes! is nu niet meer.
Dies zeg vry aen den Graef, hoe dat ik, om mijn eêr
Te hoeden, mijne pligt zo godloos heb gebroken:
Zeg, dat ik ſterven wil; maer 'k zal niet ongewroken
Van hier verſcheiden, neen! het gaet dan hoe het gaet.
Hy wacht in 't kort, door my, het loon voor zijn verraet.
Treedt voor, Guarin.

1 Lijf. Neem hem gevangen.

Louis. Deze degen
Verſtrekt u tot een ſchilt.

Guar. Hoe loopt het luk ons tegen!
Ter hulp, heer Garzeran!

Garzeran.

Garz. Hou moet, gy hebt geen noot.

Iulian. Fineo.

Iul. DAt yder ſtant hou, of hy wagt een ſtrenge doodt.
Garz. Men zoeke d'uitgang...

Iul. Volg hun met gewelt daer binnen.

Louis. Gy moogt my doden, maer gy zult my noit verwinnen.

Iul. Ik ben de Graef, dat elk met moet mijn zijde kies.

Louis. Die zocht ik hier, ik ben u vyandt Don Louis. *vechtende bin.*

DERDE BEDRYF.

Iulian. Fineo.

'T IS waer, hy heeft nu, tot mijn leedt, de vlucht genomen;
Maer 'k ſweer u, 'k zal eerlang dien hogen moedt betomen,
En tonen, aen de Vorſt, dat my geen hart gebreekt,
Om 't hart te treffen, dat hem na het harte ſteekt.
Laet Garzeran hem vry zijn arm tot hulp aenbieden,

Het ga zo 't wil, zijn ſtraf die zal in 't kort geſchieden.
Fin. De donkerheit der nacht begunſtigde hun vlucht.

Lijfwachten.

1 Lijf. O wreetheit! noit gehoordt!
Iul. Maer wat wil dit gerucht?
2 Lijf. O droevig ongeluk!
Iul. Wy zijn op nieuw verrade;
Men volg my moedig na, of vrees mijn ongenade.
Wat is 'er gaens?
1 Lijf. O ramp!
Iul. Wat zegt gy?
1 Lijf. Och! mijn Heer,
Mevrouw Lizandra.
Iul. Wel...
1 Lijf. Helaes! zy leeft niet meer,
Gy zult in 't groot vertrek haer dode lighaem vinden.
Iul. Wie dorſt dit gruwelſtuk zo godloos onderwinden?
1 Lijf. Mijn Heer, men weet het niet; alleen vermoedt men dat
Haer broeder zelf zich heeft met deze moordt bekladt,
Die flus, bedektlijk, door de ſchildwacht binnen raekten,
En weer weg ſnapten eer het meeſte volk ontwaekten;
Toen uw Genade hem flus volgden, daer hy vloodt.
Iul. Zo zult gy 't alle dan betalen met de doodt.
1 Lijf. Wy zijn onſchuldig, Heer.
Iul. Ik ſweer, 'k zal niemant ſparen.
Trouwloze ſchelmen, weg.
Fin. Ay wilt u doch bedaren.
Iul. Hoe! dat ik my bedaer, gy ſnode! 'k wil dees uur *Fin. Lijfw. bin.*
Alleen zijn; want mijn pijn, die als het helſche vuur
Mijn ingewant doorknaegt, doet zelf den hemel ſchricken
Voor zulk een ſterflot, nu ik hier alle ogenblicken
Door liefde ſtervend' leef, maer ach! verdoolt gedacht,
Waer vliegt gy heen? hou ſtant, hier helpt geen ydle klacht;
De

De ſchone zon, die u verlichting plag te geven,
Slaept nu voor eeuwig, en zal nimmer weêr herleven,
Hoe zeer gy tranen ſtort, en droevig ſteent en zugt.
De doden ryzen niet op ſterflijk ſtemgerugt.
Komt hemel, aerde, en zee, en bergen, help betreuren
Mijn felle rampen, die gy heden ziet gebeuren.
Waer is zy? 'k wil haer zien: men ſchuif 't bebloet gordijn.
Is 't mooglijk, hemel? ach! kan het wel mooglijk zijn
Dat zulk een wreetheit in de menſchen is te vinden,
Zelf in een Broeders hart. de hel moet u verſlinden
Tirannige, die hier mijn zuivre morgenſtond'
Maekt tot een avont; zeg, wie heeft u doch vergont
Mijn helder dagligt tot een duiſtre nagt te maken?
Wat wreê Barbaer, zo ver als Ganges vliet kan raken,
Gaf u dit in? Ach lief! in als volmaekt geteeldt,
'k Liet u een hemel zelf, nu vind' ik maer een beeldt.
Geeft my nu doodt, dat gy my leevendt niet woudt geven.
Ontruſte zinnen, ach! waer werd' gy heen gedreven?
Gy holt heel buyten 't ſpoor.

Lizandra ontwakende.

Ey my!

Iul. Wat 's dit!

Liz. Ey my!

Iul. Ik ſchrik, is 't ſpook of droom? hou lijfwagt! kom my by.

Fineo, Lijfwagten.

Fin. Mijn Heer, wat is uw laſt?

Iul. Wie roept u weder binnen?

Fin. Men komt op u bevel.

Iul. Helaes! waer zijn mijn zinnen?

2 *Lijf.* Wat wil mijn Heer van ons?

Iul. Ik weet niet.

Liz. Ach!

Iul. Beziet

Is hier de dode?
1 *Lijf.* O ja, mijn Heer.
Iul. Zegt gy my niet
Dat flus haer Broeder haer het leven heeft benomen?
1 *Lijf.* Men weet niet anders, Heer.
Fin. Ik beef, het ſchynen dromen
Liz. Mijn ſtraffe nootlot heeft my voor 't vergif geſpaert;
Maer voor een helſcher gif van ongeval bewaert.
'k Verwerp mijn tegenſtant, 'k wil niet meer wederſtreven.
Iul. Gy zijt in 't leven?
Liz. Ja! ô ja! ik ben in 't leven;
Maer tot mijn onluk, nu my niets te hopen ſtaet.
Iul. Vrees niet Mevrouw, gy vindt aen my u toeverlaet.
Liz. O hemel! wat ik zie!
Iul. Gy ziet u zelf in d'armen
Van die gy haet, hoewel hy u tracht te beſcharmen;
Die gy zo giftig acht. Dies zoekt gy nu de doodt,
Gy kontze vinden, daer gy in dees hoge noot
Het leven vindt, dat u uw Broeder quam beroven.
Wat wonderwerk ging oyt mijn trouwe liefd' te boven?
Daer zelf de Doodt, die u getroffen had, voor ſwicht.
Bedenk nu, of gy niet zijt aen mijn min verplicht,
Ik zag u bleek en kout door wrede ſtraf verloren,
En vindt u leven in mijn armen, als herboren.
Dies roept de liefd' my toe, dat gy mijn eigen zijt,
Die uw beſcharmer was, die is zijn leven quijt.
Gy kundt met wil mijn lief, en ik uw dienaer wezen;
Met tegenwil mijn boel: mijn min, zo hoog gerezen,
En wil niet lyden dat ik u meer uitſtel geef.
Kies dan het beſt Mevrouw, op dat ik door u leef,
En zonder u niet ſterf. zie hoe ik nederbuige
Voor uwe voeten, wijl mijn tranen u getuigen
D'oprechte en trouwe liefd', die ik u ſchoonheit draegh;
Ik bid u anderwerf, dat het u doch behaegh

Dat gy mijn bede ſtemt, op dat ik, vol genoegen,
Geſtaêg mijn wille mag naer uwe wille voegen;
En ik uw Vader, en uw Broeder, tevens ſtrek.

Liz. Eer ik u antwoort geef, dat eerſt dit volk vertrek,
Zo zal mijn bange borſt wat ruymer aemtogt krygen;
En ik licht' zeggen, dat ik eeuwig hoor te zwygen.

Iul. 't Zy na u wil Mevrouw, ga buyten. *Fineo en Lijfwachten bin.*

Liz. Eedle Heer
Vergun my noch, eer ik, volkomen, u begeer
Vernoeg, dat ik mijn ziel ontlaſten mach door d'ogen
Van bitt're tranen; want 't is niet in mijn vermogen
Die in te kroppen, daer ik zo veel heb geleên.
Ik ſchrei niet dat ik u beminnen moet, ô neen!
Dat acht ik voor geluk na zo veel ongelukken.
'k Beklaeg mijn nootlot, en de rampen die my drukken,
Die meerder in getal als myne hairen zijn,
Daer ik voor ſchrikken moet, als ik maer denk, dat mijn
Doorluchte Vader, door een beul, met ſchandt, moeſt ſneven,
Zo hoog in 's Konings gunſt door ſtaet en eer verheven;
In Staets verrichtinge, zijn leven, raedt, en ziel,
Die noit niet doen en kon, als 't geen de Vorſt geviel,
Gelijk een godt geacht: tot ſnode vleyers tongen,
Als adders vol vergift, hem na het leven dongen,
En ſtorten 't eerlijk bloedt, om een verdicht verraet.
Helaes! hoe kan ik my bedwingen in dees ſtaet;
En in zijn roem dees ſmet gedogen buyten reden?
Ik, die my onlangs zag van yder aengebeden,
En ſteygerden, in luk en ſchoonheit, hoog geacht,
Ben, als een trotſe Paeuw, die, moedig op zijn pracht,
Hovaerdig aen komt treên, met uitgeſpreide pennen;
Maer ziet zijn voeten naeuw, of komt zich zelf te kennen,
En wiſſelt al zijn gloor en fierheit in verdriet.
Of als een bloem die maer alleenig overſchiet,
Na dat een dorre buy van gure Noortſe winden

Den Hof beſtormen quam, die 't ſchielijk al verſlinden,
Daer zy gelijke ſlach, elk uur, te wachten heeft:
Zo wacht ik meê mijn lot, nu 't alles my begeeft:
En ik vol rouw, als een verlaten tortel, ſwerve,
Daer ik mijn Vaders trooſt en Broeders hulp moet derven.
Dies zoek ik d'eenzaemheit, die zelf zo eenzaem ben
Dat ik in deze ramp mijn vryheit niet en ken.
Iul. Mevrouw, bezadig u, en laet deez' droeve klagten,
Mijn trouwe dienſt zal al uw ongeluk verzagten,
Dies matig uwen druk, en droog uw tranen af.
Liz. Ik zoek medogentheit, en vinde niet als ſtraf;
Want als ik door vergif mijn leven hope t'enden
Vindt ik het krachteloos, het ſchijnt dat my d'ellenden
Onſterflijk maken, en bevryden van de doodt,
Die my haer hulp ontzeit in 't uiterſt van mijn noot:
Zy ſwijgt wanneer ik roep, en vlugt als ik haar nader.
Zo dat my 't los geval van 't quade, in noch veel quader
Schijnt in te wikkelen; nu alles my verlaet,
Behalven 't leven dat ik ſchuw en doodlijk haet.
Iul. Mevrouw, ay geef doch ruſt aen uw ontruſte zinnen;
't Verlies dat gy beklaegt zult gy aen my weêr winnen;
Ik zal uw Vader en uw Broeder t'evens zijn.
Maer niet zo wreet als die, die daed'lijk noch, in ſchijn
Van liefde tot uw eer, uw leven zogt te roven.
Wat gruw'len gaen 'er zulke onmenſchlijkheên te boven!
Liz. Hy deed' het om onze eer, uit noot, en niet uit haet.
Iul. De ſtaetzucht dreef hem lang tot moorden en verraedt.
Liz. Verradery is noyt in Vargas bloed gebleken.
Iul. Is 't mooglijk! kunt gy noch voor dien verrader ſpreken?
Liz. Het bloet verbint m'er toe; hy was my lief en waerdt.
Iul. Wat bloedt? dat zuſters bloedt, zijn eigen bloedt, niet ſpaert.
Liz. Ons nootlot heeft ons al die rampen toegedreven.
Iul. En hem zijn ſtraf verſchaft; met recht verloor hy 't leven.
Liz. Ey my! onluckige, zo is mijn Broeder doodt?

Iul. Door 's Konings wil, die reets voor lang zijn doodt besloot.
Liz. Den Vader hadt geleên, moest dan de Zoon noch lyen?
Iul. Met reden; hy hadt deel aen 's Vaders schelmeryen.
Liz. Ach hemel! heeft onz' huys noch niet genoeg geleên?
Iul. Ik bid' u andermael, Mevrouw, geef u te vreên;
En wilt aen my de handt van uwen Bruigom reiken.
Tot een oprechte blijk, en een onfeilbaer teiken
Dat elk, voor eeuwig, aen den aêr verbonden zy.
Liz. O bitt're noot! helaes! waer toe vervoert gy my?
Iul. 'k Zal uw beschermheer zijn, Mevrouw hoeft niet te vrezen.
Liz. Ik stel my dan gerust, wijl 't anders niet kan wezen.
Zo moogt gy dan mijn ziel als eygenaer gebiên.
Iul. Staet op mijn Lief, op dat ik met geboge knien
U mijne dankbaerheit en blyschap mach betuigen,
Terwijl mijn lauweren, voor uwe palmen, buigen.
Nu dat de liefde in ons, gelijk een Fenix, leeft;
En wederzijts aen hart en ziel vernoegen geeft.
Liz. Ik ben voor u; en zal, door u, u eigen warden.
Iul. Gelukkig die in trouw en liefde blijft volharden.
Geef my uw schone handt.
Liz. En met die geef ik u
Mijn ziel ook over Heer, dies bid ik doch, wilt nu
Uw edelmoedigheit tot mijn gerustheit tonen.
Iul. Nu gy mijn hart beheert, wat twijffelt gy, mijn Schone?
Liz. Schoon dat onmooglijk schijnt vaek mooglijk wert gemaekt,
't Kan missen als men van het spoor der reden raekt.
Iul. Ik neem den hemel tot getuygenis in dezen,
Dat ik, met hart en ziel, u eeuwig trouw zal wezen;
Zo niet, dat ik tot straf al 's werelts lucken derf;
Ja zeg (dat niet kan zijn) door uwen Broeder sterf.
Liz. Houd op, en gaet niet voort; want hy, die u het leven
Benam, die zou aen my met een den dootsteek geven.
Ik ben voldaen, nu gy het al op my vermoogt.
Maer wanneer werdt mijn luk, door uwe trouw, beoogt?

Iul. Zo haeſt ik 't onluk, dat ons dreigt, ben voorgekomen.
Mevrouw, de Koning heeft, door wraekzucht ingenomen,
Aen my heel ſtreng belaſt, dat ik u brengen zou
Hier op zijn luſthof, waer ik u niet zeker hou:
Dies moet ik hem door liſt nu zoeken te bedriegen;
En, wijl zijn gramſchap duurt, hem zien in ſlaep te wiegen.
'k Zal zeggen, dat gy mijn gewelt ontkomen zijt.
Gy zult u midlerwijl, maer voor een klene tijt,
Verandert van gewaet, in 't naeſte dorp begeven,
Daer gy, als Koningin, van Julian zult leven;
En ik van zorg ontlaſt, u houden voor de mijn'.
Liz. Waer gy my henen voert, zal ik verzekert zijn.
O nootlot al te wreedt! wat deelt gy my al ſmarten!
Iul. Gaen wy, mijn tweede ziel, voogdeſſe van mijn harte.
Liz. Uw overwinning ſpruit uit mijne liefde niet;
Maer uit mijn ongeval, en lijden, en verdriet.
Iul. Die ben ik aen 't vergif van uwen broeder ſchuldig,
Daer leefdt gy door mijn hart, dies toond' u eens geduldig.
't Is alles mijn geluk; gelukkig die in min
Volhart als ik, die al mijn lijden overwin. *binnen.*

Louis. Guarin.

Guar. WY zijn in lijfsgevaer, 't is tijt, Heer, te vertrekken.
Lou. 'k Wenſch in Kaſtiljen nu een Samſon te verſtrekken,
Om al mijn vyanden, al ſtervendt, met een ſlag
Te dempen; en voor al dien wreden, dien ik zag
Bemorſt met vaders bloedt, dat hy zo wreet liet ſtorten,
Die d'oorzaek was dat ik mijn zuſters leven korten,
Diens leli nu verbleekt, en door een wolk bedekt,
Den blijden hemel voor een zuivre ſtar verſtrekt.
Behalven dat ik noch de trouwſte van mijn vrinden,
Heer Garzeran, die ik gelijk mijn zelf beminden,
Moet miſſen in dees noot, die ik, zo onbedacht,
Verloor, daer hy zijn hulp my toonden deze nacht.

Guarin, voort, laet mijn hart niet meer in twijffel hangen,
Verneem my of hy leefdt, of doodt is, of gevangen.

Guar. Ik ga, mijn heer.

Lou. Verzuim in 't allerminst geen tijt.

Guar. 'k Geloof zijn dapperheit heeft hem genoeg bevrijt. *Guar. bin.*

Lou. Nu is het nodig Don Louis,
Met moet een groots besluit te kiezen;
Beween niet meer uw droef verlies,
Gy hebt niet meer om te verliezen,
Als maer een klene handt vol bloedt,
Daer al uw lijden meê zal enden.
Op dan mijn ziel, mijn hart, schep moedt,
Verlaet uw kerker vol ellenden.
Want 't is niet mooglijk dat gy meêr
(Schoon dat de noot u hier toe parsten)
Zoud' konnen leven, wijl u d'eêr
Het hart doet uit den boezem barsten.
Ik vind, zy raedt my dat ik vlucht,
Maer waer zal ik my heên begeven,
Die voor geen stael, of sterven ducht,
Noch straf van 't sterflijk, noch voor 't leven.
't Is waer, ik heb hier met de naem
Van een verraêr verblijf genomen;
Dat al bekent is door de faem;
Maer moedig hart, en wilt niet schromen,
Zeg aen de werrelt (schoon de nijt
Haer vinnig spog al uit gaet braken)
Dat gy in my gehuisvest zijt,
Om my onsterfelijk te maken.
De Vargas zal, of hem verraedt,
En list, en straf, gelijk bespringen,
Noch even trots staen in zijn staet,
Op hoop van eens het stael te wringen
In 's vyants borst, zijn bloedt ten zoen

 Om

Om hun gerechte wraek te bluſſchen.
  Zo kan ik Vaders ſchim voldoen.
Maer waer zal ik my ondertuſſchen
  Na toe begeven, Arragon?
Haer Koning is mijn Konings broeder:
  Of na den Moor, die ik verwon?
Neen: 'k wil geen vyand tot behoeder.
  Den Portugees is ook een vrindt
Van uwen Vorſt, die gy moet vrezen.
  Mijn hart, wat gy u onderwindt
Is vol gevaer, en kan niet wezen.
  Begeef u zelf dan tot de wraek.
Maer hoe! waer zal ik die beginnen?
  Dat ik tot mijn vernoegen raek,
Daer 's niet door moedt of kracht te winnen.
  Dat dan de liſt haer beſte doet,
Nu het gewelt, niet uit kan rechten.
  Op dan mijn ziel, mijn hart, ſchep moedt,
Gy zult den lauwer noch bevechten.
Maer zacht, ik...

Maria. Theodora met een toorts.

Mar. Don Louis.
Louis. Wat aengenaem gezicht!
O goddelijke vrouw! onnodig is het licht
Aen u, die zelf zo ſchoon, met uw aenlockende ogen
Ons ligt, dat hart en ziel tot liefde wert bewogen.
Mar. Mijn Heer, ontzegt geen hulp die u den hemel biedt,
Het ligt is nodig voor die maer door liefde ziet:
En ſchoon het weinigh is, ik zoek u te verpligten
Tot vliên, om door mijn ligt uw boejens te verligten;
Op dat gy zo de ſtraf, en 't dreigent ongeval
Ontkomt: wijl ik u geldt en hulp beſchaffen zal;
En wat u in de noot tot onderſtant kan ſtrecken.

Louis.

Louis. 'k Zeg noch Mevrouw, gy moogt dit toortsligt vry bedecken,
Het ligt van uw verstant ligt met veel schoonder schijn,
Daer 's werrelts ligten al maer duisterheên by zijn.
Mar. Genoeg daer van, men zoek het ongeluk te stuiten.
Louis. Maer laet my eerst voor u mijn hartsgeheim ontsluiten.
Mar. De tijt en lijdt het niet. Ook heb ik reets de doodt
Uws zusters al verstaen.
Louis. Maer niet, dat ik besloot
De wraek te volgen, en geleden hoon te wreken;
Op dat de waerheit eens haar hooft weêr op mach steken,
En ik mijn vyanden na wensch te grondt doe gaen.
Ik zal een daedt, die schier onmooglijk schijnt, bestaen;
En my na 't Lusthof van den Koning gaen begeven,
Daer ik gelegentheit zal zoeken, om hun 't leven
Te nemen, die zo wreedt als schelms, met euvlen moedt
Haer handen smetten, met het onbesmette bloedt
Mijn's Vaders. 'k Zal mijn wraek door doodt en stael bekomen,
Of eerlijk sneuvelen; dit heb ik voorgenomen:
Want 't is niet mooglijk meêr te leven in dees staet.
Mar. Is 't ernst dan Don Louis, zo luistert na mijn raedt.
Nu gy aen my de hand als Bruigom hebt gegeven,
Zo moet ik zorgen voor uw leven, als mijn leven.
Niet dat ik u, mijn Lief, gerechte wraek ontra,
O neen! in 't minste niet, ik zelf, ik volg u na,
En zal u in de noot een trouwe hulp verstrecken,
En waer ons kracht gebreekt, zal ons de list bedecken,
Tot dat een korte tijt, na wensch ons uitkomst geeft.
Mijn knecht, die in mijn dienst drie jaren heeft geleeft,
Was eer een wever, na zijn doen zeer wel gezeten,
Zo dat hy by elkeen den rijken wierd' geheten.
Sint door zijn ongeluk in arremoê geraekt,
Vondt ik hem trouw in als; het geen my moedig maekt,
Om door mildadigheit hem vorder te verplichten
Tot onzen dienst, 'k zal hem van stonden aen berichten,

Wat

Wat hem te doen zal ſtaen. Hy heeft hier lang ontrent
Het luſtpaleis gewoont, en is daer wel bekent,
Wy zullen ons in haeſt in ſlecht gewaedt verkleden,
Ik zal zijn dochter zijn, gy u voor knecht beſteden;
Geef voor aen 't volk dat wy zijn t'zaem in ondertrouw,
Dan zullen wy de wraek, daer op ons weefgetouw
Beginnen, en in 't kort met zulk een voordeel weven,
Dat al de werelt, die het hoort, uit ſchrik zal beven.
Dies bidt ik u, hou moedt, het kan ons niet ontgaen.

Louis. O moedige heldin! wat zal ik niet beſtaen,
Nu gy my door uw raedt een hart hebt ingeſproken?
Noch eens, 'k zal ſterreven, of ziën mijn bloedt gewroken;
Zo raek ik eindtlijk eens ten einde van mijn pijn.

Mar. Gy zult mijn Pedro, ik uw Theodora zijn.
Volg my, 't is vol gevaer hier langer dus te toeven.
Ik ga voorheen, en zorg voor 't geen dat wy behoeven.
Gy kunt u midlerwijl verandren van gewaed'.

Louis. Zo zal ik doen Mevrouw, en my in zulk een ſtaet
Vermommen, dat geen menſch my kent door oge of oren.

Mar. Tot flus mijn Pedro Lief. *Maria binnen.*

Louis. Vaer wel, mijn uitverkoren.
O Hemel! wat een groot geluk!
Kan noch, in zo veel ramp en druk,
Een Vrouw zich zo vaſt binden,
Dat zy haer ſtaet en leven waegt
Om een die zy beminden.
En aen een droef verlaten Man
Haer trouw, en hart en ziel opdraegt.
Zo dit geen liefden is, en kan
Men hier op aerdt noyt liefde vinden.
O meer als goddelijke Maegt!
Zo lang het daglicht 's morgens daegt,
Zal nijdt noch tijdt uw roem verſlinden.

Lijfwacht.

Louis. Wie daer?
1 Lijfw. Hou ſtant.
Louis. Maek uw bekent.
1 Lijfw. Ik zeg u, voort,
Geef u gevangen.
Louis. Neen, vertrouw u op mijn woort.
Ik zal u met dit ſtael zo daedlijk antwoort ſchaffen.
1 Lijfw. Zo gelt het u.
Louis. Hou daer, zo moet men ſchelmen ſtraffen.
1 Lijfw. Ey my, ik heb my zelf tot deze doodt gebrogt.
Louis. En ik gelegentheit gevonden, als ik zogt,
Om des te veiliger na wenſch van hier te raken.
'k Zal dees onlukkige zijn aenzigt zo mismaken
Door houw, en ſteek op ſteek, dat iemant hem oit kent;
Dan is het nodig, eer de lijfwacht hier ontrent
My komt verraſſen, hem van rok en hoedt te roven,
En wiſ'len met de mijne; om elk te doen geloven
Dat ik hier ben vermoort. ô hemel! geef my doch,
Tot vordring van mijn wraek, geluk in dit bedroch.
Nu is het tijt: maer ſtil; ik hoor daer iemant komen.

Guarin.

'k Heb Garzeran vergeefs gezogt, en ben vol ſchromen.
Waer vinde ik nu mijn Heer?
Louis. Het is Guarin, na 'k hoor.
Guar. Ik val, Sant Jago help, wat komt my hier te voor?
Het is een dode, ja, ik ſtel mijn vrees ter zyen:
't Is Don Louis, dit 's 't loon van zijn verraderyen.
Ik heb dit lang gedocht.
Louis. En dit is mede uw loon,
Verrader.
Guar. Help! ſta by, och help! men wil my doôn.

Louis. Wat roept gy, ſchelm?

Guar. Och kan ik geen gena verwerven,
Zo moet ik roepen; want ik wil al ſchreeuwend ſterven.

Lou. Daer ſterf dan, daer gy fiel. *Hy ſlaet hem met het plat van den degen. Lou. bin.*

Guar. O armen bloet Guarin!
Hier vijftien, en daer vijf, dat is ruim negentien;
En, na ik voel, 't zijn meeſt al dodelijke wonden.

Garzeran.

IK heb mijn vrindt Louis gezogt, maer niet gevonden;
Dies voel ik my met zorgh tot in mijn ziel belaên.

Guar. Den moorder keert weêrom; nu is 't met my gedaen.

Garz. Ik vindt my hopeloos, ach! was hy maer in 't leven.

Guar. Hy komt voorzeker, om my voort de reſt te geven.
Ik veins my doodt te zijn.

Garz. Ik zie daer eenig ligt.
Hier ſlapen wachters, neen, 't zijn doôn, bedriegt 't gezigt
My niet, zo is 't Guarin, mijn hart begint te yzen.
O ramp! dit 's Don Louis.

Guar. Nu mag ik wel weêr rijzen;
't Is Garzeran, 't is vrindt.

Garz. O hemel! die het al
Doorziet, en weet, en ſtiert het wankele geval,
Ay zeg my, of hy 't is?

Gua. O ja, wy zijn het beide;
Want deze was mijn Heer, de doodt heeft ons geſcheide.

Garz. Is 't mooglijk dat ik hoor?

Guar. Kom nader, en beziet.

Garz. Helaes! mijn vrindt.

Guar. Men agt de dode vrinden niet.

Garz. Wat ſnoden ſchelm heeft noch, na zo veel ongelocken,
Dat edel leven uyt uw trouwe borſt getrocken?
Barbariſch nootlot, dat u hier zo wrevel toont,
Hoe is het mooglijk, dat gy deez' zelf hebt gehoont?

Ach! waerden Vargas, die uw vyanden deed' beven,
Gy sterft een Phenix, 'k hoop gy zult zo weêr herleven.
Maer zeg my, hoe dien helt geraekten aen zijn ent.
Guar. Wy zogten u mijn Heer, wanneer ons hier ontrent
Een troep gewapende quam schielijk overvallen.
Wy hebben ons verweert kloekhartig tegens allen.
Ik heb 'er veel vermoort; mijn Heer wel viermael meêr:
Dan 't was vergeefs voor ons, daer hielp geen tegenweêr,
Zy lieten ons voor doodt, en zijn toen voort geweken.
Garz. Dat gy in 't leven zijt, trouwlozen, is een teeken
Dat gy uw Heer niet hebt geholpen na uw pligt.
Ga heen, dat ik u noit weêr zie voor mijn gezigt;
Of anders, 'k sweer het u, ik zal 't uw doen beklagen.
Guar. En ik sweer wederom, dat al uw levens dagen
Gy, noch den Koning, my niet weder zien en zult.
Mijn Spaensche ziel en lijdt geen straffe zonder schult.
O neen! ik zal daerom aen yder laten blijken,
Dat ik mijn best doe om my zelf niet meêr te lijken. *Guar. bin.*

Garz. Helaes! wert dus de deugt beloont?
Kan dit een Koning dan gedogen,
Dat een verrader hier zo god'loos voor zijn ogen
De vroomheit zelf belaegt, en hoont?
En werdt den hemel dan noch niet bewogen,
Om dees te straffen, daer
Hun boosheit, als den dag zo klaer,
Ten toon staet, die verwoet geen mensch op aerd' verschoont.
Wel aen, zo zal ik dan voor mijn
Zeer waerde, en trouwste van mijn vrinden,
Mijn pligt betonen, dat zijn ziel eens rust mag vinden,
Bevrijt van 's werrelts zorg en pijn.
Ik zal de Vorst zijn vleyers grijns af binden,
En tonen door de tijt,
Hoe dat verradery en nijt
De wrede beuls van drie onschuld'ge zielen zijn. *binnen.*

 Pedro.

Pedro. Maria. Theodora, in ander gewaedt.

Ped. MEvrouw, zet u wat neêr, om meerder weg te ſpoeden.
Mar. Zeg Theodora, op dat niemant mocht vermoeden
Wie dat ik ben; men kon ons hier of daer beſpiên.
Gy zult mijn vader zijn.
Ped. Uw wil die zal geſchiên.
Mar. Vergeet gy reets uw rol, hoe zoud' in 't end' dan wezen?
Ped. 'k Zal beter letten op mijn woorden, wilt niet vrezen. *zittende.*

Iulian. Fineo.

FIneo, quelt my niet door uwe redenſtrijdt.
Zy is wel ſchoon, 't is waer; maer echter door de tijdt
Zo moet de liefde doch, na het genot, eens koelen.
't Gevoelen van iets zoets verlieſt men door 't gevoelen.
Ped. Och! Theodora!
Mar. Wel, wat wil mijn vader?
Ped. Ziet
Gy niet dat ons den Graef komt nad'ren, 'k bid u, vliet.
Zijn komſt tuigt ons niet goets.
Mar. Kan dit den hemel lijden?
Ped. Geen noot, ſchep moedt, dit kleet zal u genoeg bevrijden.
Iul. Raedt my niet meêr, uw raedt in alles my verveeldt.
Maer zeg my, zaegt gy oit wel een volmaekter beeldt?
Wat ſchoner morgenſtondt, daer zulk een zon komt rijzen.
Mar. Alonzo, hadt ik macht, ik zou hem haeſt bewijzen
Wie dat ik ben.
Fin. Zy is de ſchoonheit zelf, mijn Heer.
Maer waerom zegt gy dit?
Iul. Om dat ik mijn begeêr
Door haer vernoegen wil.
Fin. Gy zult uw grootsheit honen:
't Is maer een ſlechte maecht.
Iul. Maer boven alle ſchonen

Lief-

Liefwaerdig: liefde is blindt, en zoekt ſtaeg lichtenis.
Zeg my, gy ouden, wie dees jonge ſchoonheit is.
Ped. Zy is mijn dochter, Heer. maer waerom dit te vragen?
Iul. Waerom, om datze my in alles kan behagen.
Ped. Kan zy behagen, zy behaeg haer man en hooft.
Iul. Hoe! is zy dan getrouwt?
Ped. Voor 't allerminſt belooft.
Iul. Aen wie? met wat voor een?
Ped. Mijn Heer, met haer 's gelijken
Een wevers knecht.
Iul. Gaet die met zulk een Schone ſtrijken,
Dat voeght niet, 't is te ſlecht; zy geef haer min aen my:
't Is beter zy mijn boel, als zy zijn vrouwe zy.
Ped. 't Doet niet; zijn min haer eert, daer d'uw haer zou onteeren.
Iul. Dat zy hoe 't wil, ik volg mijn luſt, 't is mijn begeren.
Mijn Schone, komt, gy moet voor deez' tijdt met my gaen.
Mar. Ik bid, verſchoon my, Heer...
Ped. Daer komt uw bruigom aen.
Iul. Zo komt hy recht van pas, om tot getuig te ſtrecken,
Hoe braef dat ik zijn hooft met horens zal bedecken.

Louis.

WAt reên zijn dit, mijn Heer? of weet gy niet, dat dees
Mijn bruit is, die voor u niet zijn kan?
Mar. Ach! ik vrees!
Iul. En of ik 't wiſt, derft gy mijn voorneem hier beletten.
Lou. Mijn eêr en lijdt het niet; 'k zal my daer tegen zetten,
Zo lang ik adem heb.
Fin. Het is Graef Julian,
Zie voor u wat gy doet.
Lou. En ik een eerlijk man.
Al ben ik ſlecht van ſtaet, ik zal geen oneêr lijden.
Iul. Hoe ſnode, ſpreekt gy noch? wilt gy mijn toorn niet mijden.
Daer, leer uw loſſe tong betomen. *Hy geeſ 't Louis een vuiſtſlag.*

Mar. Hemel, ach!
Louis. Nu proef, wat een gehoont en moedig hart vermag.
Iul. Fineo, doodt den ſiel, dat hy ons niet ontvliede.
Louis. Geen woorden, maer het ſtael zal hier de macht gebieden.
Mar. Helaes! is dit de vrugt van mijn gewenſt verbondt.
Louis. Gy wijkt, trouwlozen, ſta.
Iul. Ay my, ik ben gewondt.

Louis, Iulian, Fineo, vechtende binnen.

Mar. Is in de werelt oit onluckiger geboren?
Ik heb mijn hulp, mijn trooſt, mijn waerde Lief verloren.
Ach! Pedro, ach! wat raedt!
Ped. Bedroef u niet te haeſt.
Zijn dapperheit is groot.
Mar. Hoe is mijn hart verbaeſt.
Ik beef, gelijk het loof, door angſt en vrees gedreven.
Ped. Schep moedt Mevrouw, daer komt u Lief, hy is in 't leven.

Louis.

Mar. DEn hemel zy gedankt dat ik u weêr mag zien.
Hoe is 't gegaen, mijn Heer?
Louis. Ik deed de ſchelmen vliên;
En Julian en was mijn handen niet ontkomen,
Ten waer ik van ter zy had van zijn volk vernomen,
Dat hem te hulpe quam op ons gemaekt gerugt.
Doch meeſt was ik om u, mijn waerde ziel, bedugt;
Dies liet ik hun, en week daer achter d'eikebomen,
Om u mijn hulp te biên.
Mar. Zijt dubbel welgekomen.
Maer hoe! gy zijt gequetſt.
Louis. Een weinig aen mijn arm,
Dan 'k voel noch kragt genoeg, dat ik mijn Lief beſcharm.
Mijn hart, wy moeten ons terſtont van hier begeven;
Want ik weet zeker, dat den Graef, door ſpijt gedreven,
Ons voort zal volgen doen; dies is het meer als tijt,

Dat

Dat wy vertrecken; op dat gy doch zeker zijt.
Alonzo zal u tot het naeſte dorp geleiden,
Daer gy mijn komſte met uw beide zult verbeiden:
Wijl ik my by een troep verbannen Edelliên
Zal voegen, (die aen my het hooftbevel aenbiên)
Om nevens hun door roof 't gebergt onvry te maken;
Op hoop van eens tot mijn gewenſte wraek te raken:
En waer ik ben Mevrouw, zal ik u doen verſtaen.

Mar. Neen edelmoedig Heer, 'k zal beter met u gaen;
My ſtaet, in lief, en leet, een lot met u te wachten.

Louis. Hoe kan dat zijn, mijn hart? ſtelt dit uit uw gedachten.

Mar. Genoeg mijn Lief, wanneer een mannelijk gewaedt
Mijn lichaem dekt.

Louis. O meer als mannelijke daedt!
Kom zien wy dan, wat luk den hemel ons wil zenden.

Mar. Ik volg u: waer gy ſterft, wil ik mijn leven enden. *Binnen.*

VIERDE BEDRYF.

Louis, Maria in manne kleeding, Leonardo, Valerio, en gevolg van ſtruikrovers.

Leon. BEroemden Hopman, wy betrouwen u ons macht.

Louis. Mijn waerde vrinden, dien ik als mijn Broedren acht,
Ik, door een edle zugt van regte wraek gedreven,
Zal uw' beſchermen, met mijn goet, en bloedt, en leven;
En moedig voorgaen daer de noot ons henen drijft.

Val. Van daeg is onze troep weêrom op nieuw geſtijft
Met veertig koppen, al ſtrijtbare en dapp're mannen.

Leon. Daer is geen Edelling, 't zy vlugtig of gebannen,
Of komt ons willig voort zijn hulp en dienſt aenbiên,
Zo dat wy ons in 't kort als een kleen leger zien.

Louis. 't Gaet wel, elk hou maer moedt, om wacker op te paſſen.
Daer kracht gebreekt, moet liſt de vyanden verraſſen.
Bezet de wegen wel, om op een overval

In noot verdacht te zijn. Men deelt zig overal,
In klene troepen, langs dees kreuple eikenbomen,
Om, als 't gevaer ons dreigt, elkaêr ter hulp te komen.
De ſchiltwagt hou goe wagt, en zijne wapens klaer.
Val. 't Geſchiedt zo na uw wil.
Louis. Met wie komt Pedro daer?
Val. 't Is een gevangen man, na dat ik kan beſpeuren.
Louis. „ O Hemel! 't is mijn vrindt, wat zal my noch gebeuren?
„ Hy kent my niet, ik veins, dat ik hem meê niet ken:
„ En hoor hem eerſt, op dat ik meer verzekert ben.

Pedro Alonzo, met gevolg, en Garzeran.

MYn Heer, dees Edelman verzogt u eens te ſpreken.
Louis. Hy zeg zijn wil vry uyt, en wat hem mag gebreken.
Garz. Mijn Heer, met uw verlof, gy ziet hier voor u ſtaen
Een ongeluckige, die niet en heeft miſdaen,
Als dat hy al te trouw zijn vrient zijn dienſt betoonde.
In 't kort, gy ziet aen my een balling, een gehoonde,
Die maer, ter nauwer noot, een ongeregte ſtraf
Ontkomen is, een die zig herwaerts aen begaf,
Om in uw dienſt zijn heil en wraek gelijk te vinden.
Behaegt het u, mijn moet derſt alles onderwinden.
Louis. Uw edelmoedigheit verpligt ons, 'k houde u voor
Een vrindt, en help uw wraek bevordren na behoor;
Dies meldt ons vry uw hart, en rampen die u drucken.
Garz. Ik dank u moedig Heer, zo 'k al mijn ongelucken
U hier verhalen zou, den dag viel my te kort;
Zoo heeft my 't wreedt geval met droefheit overſtort.
Ik ben, die onlangs noch, ten dienſt der Kaſtiljanen,
Als Opperhooft geboodt al d'Arragonſe vanen;
En met een woort, op dat ik hier geen tijt verlies,
Ik ben Don Garzeran, de vrindt van Don Louis,
Die door d'ondankbaerheit ellendig quam te ſneven.
Louis. Hou op, 't is my genoeg. „ 'k Zal my te kennen geven.

„ Neen,

„ Neen, beter noch gewagt, tot ik meêr uitkomſt zie.
Was dees Louis dan niet de zoon van Vargas, die
Het grijze hooft moeſt voor den ſcherreprechter buigen?

Garz. Ja, 't was de zelfde, Heer.

Louis. Den hemel kan getuigen
Wat van de waerheyt is: maer na de faem ons meldt,
De nijdt was d'oorzaek dat hy ſturf, die braven heldt.

Garz. Dat hy onſchuldig leedt, daer wil ik wel op ſterven.

Louis. Wel, nu gy, in dees noot, u trouwe vrindt moet derven,
Zie hier een andre, daer (in ſpijt van 't wreedt geval)
Uw voor'ge vrindt op nieuw, weêr in herleven zal.

Garz. Ik quam op deze hoop aen u mijn dienſt aenbieden.

Louis. Wat mooglijk is, zal tot uw hulp en dienſt geſchieden.

Garz. Zijt duizentwerf bedankt voor d'eer die gy my toont.
Graef Julian, die my vervolgt en heeft gehoont,
Houdt zig niet ver van hier, die wenſten ik t'ondecken;
Dies zal ik, met uw wil, voor korte tijt vertrecken.
Een jonge ſchoonheyt, daer hy, wat hem luſt, in vindt,
En die niet, als 't behoort, van hem en wert bemindt,
Die heeft mijn ziel, door 't oogh, in hare min ontſteken,
Die zal ik roven, om my aen den ſchelm te wreken.
Ik hoop hem, eer hy 't denkt, een voordeel af te zien.

Louis. Gae heen, ik wenſch uw 't luk in al uw voorneem dien.

Garz. Ik, dat uw vroomheyt noyt geen tegenſpoet bejegen. *Gar. bin.*

Louis. Nu mannen, elk bezet zijn poſt, en wacht de zegen
Des hemels. Middernagt vergadren wy weêr by
Dit eikenbos, daer ik ons veilig houde, en vry
Van overval. Men pas wel op mijn laſt te letten.

Leon. Heer Hopman, uw geboôn die ſtrekken ons voor wetten.

Leonardo, Valerio, en gevolgh van Rovers, binnen.

Louis. Hoe vindt gy u, mijn Lief, zeg, ſchone rooſſter van
Mijn vryheyt, en mijn hart, en wat men roven kan
Door 't lieffelijk gelonk van twee aentreckende oogen,
Daer al, wat in my is, tot liefd' door wert bewogen.

Mar. 'k Ben wel, mijn Lief, ik vrees noyt rampen, ſmart, noch pijn:
Wanneer mijn hart by 't uw, uw hart by 't mijn mach zijn,
Zo is mijn ziel vernoegt, my kan geen onheil treffen.
Louis. Hoe kan ik, waerdſte Vrouw, u na waerdy verheffen,
Wien aen een armen en verdrukten Edelman,
Een balling, alles geeft wat liefde geven kan.
Mar. Mijn Lief, ik ben noch meer verpligt aen u te geven.
Louis. Och! zag ik eens een ent van dit ellendig leven,
Daer gy, om mijnen 't wil, zo veel verdriet in lijdt.
Mar. 'k Hoop op den hemel, en 't verandren van de tijdt.

Leonardo, Valerio, en gevolgh van Rovers, brengende een Deurwaerder van 't Hof gevangen.

Deur. ZO oyt de menſchlijkheyt uw zinnen heeft gedreven,
Zo neem mijn goet vry; maer ik bid' u, laet my 't leven,
Mijn Heren, wreetheit is geen vroomheit.
Val. Swijg ſtrax, of...
Louis. Hou ſtant, wie zijt gy?
Deur. Een Deurwaerder van het Hof.
Louis. Wat heeft men daer al nieuws?
Deur. Men weet 'er veel te ſpreken
Van eenen Wever, die rond-om de vrye ſtreken
Van 't lant onveilig maekt, door rovery, en moordt.
Louis. Wat zeit men doch van hem?
Deur. Na dat ik heb gehoort,
Geen groter ſchelm was in Kaſtiljen oyt geboren.
Leon. Zijn tong ontſteekt het vier daer in hy zelf zal ſmoren.
Louis. 't Is vreemt dan dat 't Geregt niet meerder op hem paſt.
Deur. Die doen hun beſt, daer ſtaen twe duizent kronen vaſt,
Voor die hem, levendig, of doodt, brengt in haer handen.
Louis. 't Is vrugteloos voor hun, hy is al uyt dees Landen
Geweken, tot den Moor in Andaluzien, daer
Hy veilig wezen kan. Maer gy, zegt my nu, waer
Uw reis na toe leit?

Deur. Om hier heimlijk op te zoeken
Don Garzeran, die zich nu houdt in deze hoeken.
Graef Julian gaf my dees last, 't is zijn begeer.
Louis. Wat gelden draegt gy meê?
Deur. Zeer weinige, mijn Heer.
Louis. Wel valt 'er dan niet meer te schrapen, of te steelen?
Deur. O neen, ons ampt wert nu te slegt in alle deelen:
Want het bedorven Hof kiest al te veel een zy;
Wat arm is staet te regt, de rijken raken vry;
De gierigheit, en niet de deugt, houdt hun van zonden;
Daer d'armen vaek, uyt noot, hun zelven in bevonden:
Een rijke, schoon gehoont, trekt niet in regt, om 't gelt
Te sparen van 't geding. 't Werdt dus, dan zo gestelt,
't Verdrag is onderling, of op goê mannen zeggen.
Men ziet het vonnis noyt schier ter uytvoering leggen.
Louis. Genoeg daer van. Nu voort, de beurs, verberg ons niet,
Of 't kost uw leven.
Deur. Dit is 't alles dat gy ziet.
Val. Kom nu de mantel, en het wambuis.
Deur. Och! zeer garen.
Val. En dan, het leven.
Deur. Ach genae!
Louis. Men wil hem sparen.
Val. Hy is laetst d'oorzaek van mijn ongeluk geweest,
Dat ik gevangen wierdt.
Louis. Hy heeft in 't minst noch meest
Te meer aen u misdaen, zijn regtampt bragt het mede;
Uw straf was regt, gy wilt hem straffen zonder reden.
Is 't niet genoeg, dat hy een Hofs Deurwaerder is?
Hy volgde zijnen pligt. 'k Geef hem vergiffenis.
Daer misdaet is, hoordt straf: gy, wilt vry henen rijden.
Val. Mijn Heer, laet ik hem dan voor 't minst een oor afsnyden.
Louis. Neen, niet een hair; ik wil dat men hem nu verschoon,
En elk in groter zaek zijn moedigheit betoon.

Gy, volg uw wegh, en wilt het Hof te kennen geven,
Dat gy den Wever zaegt, die zulk een web zal weven
Op 't ysre wreek-getouw, dat zelfs de vlugge tijt
Met kragt verduren zal, in 't aenzien van de nijt.
Deur. Mijn Heer, vergeef my, zo...
Louis. Vertrekt, en spoeid' uw gangen.
Deur. Ik zal. ,, Maer hoop u haest door list in 't net te vangen. *Deur. bin.*
Ped. 't Is schaedlijk Heer, dat hy u zo te kennen raekt.
Louis. Geen noot; 'k heb my bekent, en niet bekent gemaekt.
Maer staken wy dees reên, en volg my met uw allen.
Wy zullen deze nacht het huis noch overvallen
Daer Garzeran, vol moet, zich flus na toebegaf.
Zo krijgt den schelmsen Graef zijn welverdiende straf.
Maer wat gezang klinkt ons dus onverwagt in d'oren?
Ped. Het schijnt een reiziger, die zijne vreugt laet horen.
Leon. Gelieft mijn Heer, dat wy hem halen?
Louis. Duik hier neêr.
Ped. De wegh leit hier verby.
Louis. Pas wel op uw geweer.
Zy verbergen hun achter 't geboomt.

Guarin in Boere kleren al zingende uit.

WAt is het boere leven
Gerust, en stil, en vry,
By die zig gaen begeven
In hoofsche slaverny?
Dat ziet men best aen my.
't Hof gaf my niet als zorgen
Van d'avondt tot den morgen.
'k Leef nu op 't lant met lust,
Van d'onrust noit ontrust.

Leon. Hou stant, waer heen? van waer? wie zijt gy?
Guar. Van mijn dagen
En hoorde ik oit, zo kort, zo scharp, en bondigh vragen.

Tot antwoordt dan, op 't eerſt, ik ſta gelijk een ſpeer;
Op 't twede, 'k weet het niet; op 't darde, niet heel veer
Van 't dorp, 't laetſt kunje zien, een gek in boere kleren.

Leon. Doortrapte ſchalk, men zal u dit geſnap verleren.

Louis. „ Het is Guarin, wat komt my niet in 't endt te voor!

Leon. 't Za voort, waer is de beurs?

Guar. Z'is leeg; want ik verloor
Te nagt al wat ik hadt, met troeven by de boeren.
'k Ben hongrig, kael, en luy.

Leon. Men zal uw tong ſtrax ſnoeren.
Schudt uit de zacken, voort.

Guar. Zie daer, daer is het al,
Twee dobbelſtenen, met een kaertſpel, noch een bal,
Een mes, wat ſoutevis, om op den dronk te komen.

Leon. Nu wacker, d'andre zak, en zonder lang te dromen.

Guar. Dat is mijn moddetje, ik heb niet meer, geloof...

Louis. Zeg fijnman, zag men u noch onlangs niet ten Hoof?

Guar. Ja Heer, maer 'k zal die dienſt mijn dagen wel beklagen.

Louis. Waerom?

Guar. 'k Hadt weinigh gelt, en eten, en veel ſlagen.

Louis. Wie was uw Heer?

Guar. Mijn Heer.. „ Het heugt my noch van leſt,
„ Toen my die nagtgeeſt zo beſtormen quam; 't is beſt
„ Dat ik dien toon verſtel, hy mogt hier weêr oprijzen.
„ Quaet ſpreken ſtaet te duur, ik wil hem liever prijzen.

Louis. Wat revelt gy?

Guar. 't Was Don Louis de Vargas, Heer,
De zoon van Don Beltran, een helt vol roem en eer.

Louis. Wel waerom hebt gy uw uit zijnen dienſt gegeven?

Guar. Zijn doot die ſcheiden ons.

Louis. Waer liet hy doch het leven?

Guar. Aen mijne zijde Heer, ontrent de middernagt,
By 't weſt endt van Madrid', daer wiert hy omgebragt
En deerelijk vermoort, beklaegt van oude en jongen,

Van arrem en van rijk.

Louis. En gy zijt het ontſprongen!

Guar. Ja, na dat ik 'er zoo een twintig hadt gedoodt,
De reſt de vlugt nam...

Louis. 'k Hoor, u dapperheit is groot.

Guar. Dat 's d'oorzaek dat ik nu ten Hoof niet kan verkeeren.

Louis. Maer zeg, zijn in uw dorp geen rijke en edle Heeren?

Guar. Men noemtze Heeren, ofze rijk zijn, weet ik niet.
'k Loof adelijk, maer kael, gelijk men veeltijts ziet.
Een edle Juffer, ſchoon en waerdigh te beminnen,
Trekt hier een grote ſleep van hooſſe loſſe zinnen.

Louis. Is zy gehuwt?

Guar. Neen Heer, men zeit zy is noch maegt;
Voor my ik twijffel wat, dan 'k heb het noit gevraegt.

Louis. Haer naem?

Guar. Na dat ik hoor, men noemtze daer Clorinde.

Valer. Een welgelegen buit, om onze luſt te vinden.

Louis. Waer woont zy?

Guar. In dat huis, by 't gintze klavervelt.

Louis. Is zy alleen?

Guar. Neen, met een dienſtmaegt maer verzelt.

Louis. 't Za mannen, houdt u reedt, wy zullen derwaerts trecken.

Valer. Heer Hopman, deze boer kan ons tot leitsman ſtrecken.

Louis. Zo doet hy.

Valer. Gaſt, dat baet u 't leven in dit ſtuk.

Guar. Dat d'een zijn onluk is, is d'ander zijn geluk. *binnen.*

Lizandra. Roſella, in lantkleding.

'**t** GEdult ontbreekt my, 'k weet het langer niet te ſtellen.

Roz. GTen is niet vreemt Mevrouw, dat gy uw zelf gaet quellen;
Gy hebt daer reden toe, rechtvaerdigh is uw klagt.

Liz. Zo ras verandert! ach! wie hadt dit oit gedagt!
Eerſt zo veel hoop van liefde en dienſt aen my te tonen,
En nu afkerigh, met veel ſmaedt mijn liefd' te honen;

'T Is onverdraegelijk, ontrouwe Graef! wat pijn
Gevoel ik, kan een man zo wiſpelturigh zijn?
'k Vervloek haer dan met recht die op hun trouw betrouwen.

Garzeran.

Zal ik mijn Engellin in 't laetſt noch eens aenſchouwen?
Liz. 't Is Garzeran, ik veins.
Garz. Geeft deze droeve dagh,
Op 't ſcheiden, noch 't geluk, dat ik u ſpreken magh,
Zo vrees ik voor geen doodt.
Liz. Wie komt ons hier dus ſtoren?
Garz. Een die zijn vryheit door uw ogen heeft verloren,
En nu 't beginſel van zijn luk, of ongeval,
Uw ſchoonheidt offren komt.
Liz. Niet hoger Heer; ik zal
U in het kort de ſtant van mijne ſtaet verklaren:
Uw liefde is veel te ſtout; 'k bidt wilt die laten varen:
Want die geen weêrliefd' heeft te wachten, en de haet
Niet acht, is zinneloos, en doet zich zelven quaet.
Garz. Men noemt het dulheidt, maer hy kan niet veel beminnen,
Die by het minnen vreeſt.
Liz. De min geeft ydle zinnen.
Garz. Van mijn oprechte liefde...
Roz. Ik hoor gerucht, Mevrouw.
Liz. Indien 't den Graef is, zal hy twijflen aen mijn trouw.
Vertrek mijn Heer, pas op mijn eer, en op uw leven.
Verſteek u...
Garz. Neen! mijn moedt...
Liz. Wilt my niet tegenſtreven.
Ik bidd' u, haeſt u doch.
Garz. Wreet nootlot, dat my port
Mijn lijf te bergen, daer gy mijn geluk verkort. *Hy verſteekt hem.*

Louis. Leonardo. Valerio, en gevolgh, alle vermomt.

Liz. HElaes! onluckige.
Leon. Wilt uwe ſtem bedwingen.
Liz. Ach! ach!
Leon. Swijg, of dees kling zal door uw boezem dringen.
Liz. Wat zoekt gy?
Leon. Zeg, zijt gy Klorinde niet?
Liz. O ja,
Die ben ik, tot mijn ramp.
Leon. Geef dan uw ſleutels, 't za,
Waer is uw gelt? wat hebt gy ons tot buit te geven?
Liz. Rozella geeftze hun.
Leon. Voort, of het koſt u 't leven.
Lou. „ Wat zien mijn ogen? och! hoe ſweemt dit aengezicht
„ Na mijne zuſter, die 'k beroofde van het licht,
„ Hoe voel ik my ontroert, al wat ik vind in deze,
„ Was in Lizandra ook. neen! neen! het kan niet wezen.
„ Zy heeft voor lang de doodt een bleke buit verſtrekt;
„ Mijn dulheit heeft my met dat zuiver bloet bevlekt.
„ Nu komt den hemel, tot mijn ſtraf, my haer dus tonen.
„ O knagent naberouw! hoe kunt gy misdaet lonen.
Val. Daer is het gelt en de juwelen.
Lou. Men bewaer
Het t'ſamen.
Val. Wel, mijn Heer.
Roz. 't Valt zeker hart en ſwaer,
Zo onverwacht ons goet te roven.
Lou. Dat zy beiden
Ons nu voort volgen, daer wy haer na toe geleiden.

Garzeran.

EErloze dieven, hoe! breekt gy hier dus 't gezag?
Zo zie dan eerſt met my uw laetſte levens dag;

Mijn moet en dult dit niet.

Val. Gy zult ons kragt beproeven.

Leon. Men houw den ſchelm ter neêr.

Louis. Zagt mannen, wilt dog toeven,

Bedwingt uw ſtael; zijt gy 't niet Garzeran?

Gar. Ik ben 't.

Louis. Zo wil ik dat gy nu mijn trouwe vrintſchap kent;

De handt, die 'k u als vrindt eens gaf, zal u noyt honen.

Gar. Wie komt zig hier aen my dus edelmoedig tonen?

Louis. Kent gy my niet?

Garz. O ja, Heer Pedro, 't edel bloet,

Vergeet geen vrindt, die hem eens regte vrintſchap doet.

Mijn leven is voor u.

Louis. Ik wil u woort betrouwen.

VVijſt zijn volk te vertrekken, ſpreekt met Garzeran ter zyde.

Maer zeg, was deze Vrouw, ſchoon boven andre Vrouwen,

Dan d'oorzaek van u liefde, en 't lyden dat gy leedt?

Garz. Zy is het die mijn ziel in minne ontſtak.

Louis. Zo weet

Dan dat den ſchelmſen Graef u tragt te doen ontzielen;

Want veel verſpieders, dien in onze handen vielen,

Verklaerden zulx, dies moet gy op uw hoede zijn.

Klorinde kan u nu genezen van uw pijn,

Vervoert haer wegh met ons, 't geluk geeftz' in uw armen.

Wy zullen u en haer wel voor den Graef beſcharmen;

En al de werelt die na uw bederven ſtaen.

Garz. Uw raet gevalt my. Wil zy willig met ons gaen

Ik vinde een luckig lot. Haer luſten zijn mijn luſten,

Zy is mijn noortſtar, dien ik volge zonder ruſten.

Louis. Mint zy u dan?

Garz. Indien zy mijn genegentheit

Beloonde, zugte ik niet.

Louis. Heeft zy uw luſt ontzeit,

Men zoekze door gewelt, en ſtraf haer ſtraffigheden.

De kragt verkrijg dan dat men weigert aen gebeden.
Stelt haer uw voorneem voor.

Garz. Voogdesse van mijn hart,
Zo in mijn liefde nu mistrouw gevonden wert,
Vergeef my Schone, 'k zoek uw afkeer te verwinnen:
Dies zult gy met my gaen.

Liz. Wat zegt gy?

Garz. Dat mijn zinnen
Vol wanhoop zijn, ik sterf, zo ik u niet verpligt.
Verwonder u dan niet, dat ik mijn wil verrigt,
Om, in mijn liefd' vernoegt, te leven zonder treuren.

Liz. Gy zult mijn lighaem eêr aen duizent stucken scheuren,
Voor ik my overgeef.

Garz. 't Moet zijn, verlaet dees trots.

Liz. Zijt gy een Edelman? uyt welk een harde rots
Is dan uw hart gesneên, wat dier en zal niet swigten
Voor zijne wederga, die hy zoekt te verpligten?
Wat overwinning heeft een onregtvaerde min?
Een lighaem zonder lust, berooft van ziel, en zin.
Dies zo gy adlijk zijt, gelijk als ik vertrouden,
Volg u doorlugtig bloet, laet my mijn eer behouden.
Geen eereloze daet bevlek u, my ten schandt;
Ik bid u.

Garz. Vrugteloos is al uw tegenstant.
Een dogter van u staet en liet zig noyt verdrieten
Een braven Edelman tot minnaer te genieten.

Liz. En in geval mijn kleet uw nu bedriegen kan,
Dat ik in Adeldom u evenaer; zal dan
Barmhartigheyt zo ver uw ziel bewegen konnen,
Dat gy een weynig tijts my zult gehoor vergonnen?
Op dat ik u verhael mijn lijden zonder schult;
Wie dat ik was, en ben?

Garz. Ik hoor u met gedult.

Louis. Mijn ziel die worstelt met vermoedende gedagten.

Nu ſpreek, wy luyſtren toe.

Liz. Ik hoop dat uw mijn klagten
Bewegen zullen; zijn uw harten niet van ſtael,
Gy zult mijn ongeluk beweenen. Deze mael
Is 't eerſte niet voor my, dat droevige ongelucken
My tot verwiſſeling van mijne ſtaet verrucken;
En met een woort, als ik mijn naem noem, weet gy 't al.
Ik ben Lizandera de Vargas, door 't geval
Geſlingert als gy ziet, diens Huys, eêr hoog gerezen,
Zo ſchielijk nederviel. Het zal niet nodig wezen
Dat ik d'onnooſle doot mijn's Vaders, en de ſmaet
Mijn Broeder aengedaen, door 't opgetigt verraet,
Uw weêr vernieuw, hoe hy, ontzinnig door zijn lyden,
My het vergif gaf, om mijn eere te bevryden;
Die in Kaſtiljen leeft is zulx genoeg bekent.
Ik zal uw maer alleen mijn overige ellent
Verhalen, daer mijn hart en tong ſchijnt voor te ſchromen.
Na dat ik nu een wijl dien drank hadt ingenomen
Op Broeders ſtrengen wil, en hy my liet voor doot,
Vermits een vaſte ſlaep mijn wenende ogen ſloot,
Ontwaekten ik, en zag Graef Julian, voor 't ſponde
Van mijne ledekant, daer ik, van hem gevonde
In dezen droeven ſtant, beweent wiert en beklaegt.
Nau quam ik tot my zelf, of, met verwondring, vraegt
Hy d'oorzaek van mijn ramp, ik zeg't, hy ſchijnt verwoeder
Te werden, en vervloekt de wreetheyt van mijn Broeder.
Vertrooſt my vorder, met verzeekring van zijn trouw
Voor eeuwig. Ach! wat zal een tedre en ſwacke vrouw!
Ik liet my tot zijn luſt, na zijne wil, bekoren;
En heb mijn waerdſte ſchat, mijn eere, zoo verloren.
Wat doet het wreet geval in onluk niet geſchiên!
Het was onmogelijk voor my zijn magt t'ontvliên,
Veel min te wederſtaen. 'k Vond my in duyzent pynen;
Mijn weygren, dagt ik, zal zijn liefde doen verdwynen,

En ligt verandren in een zoeneloze haet.
Mijn zinnen waeren toen ten ende van hun raedt.
Behalven dat ik toen van yder was begeven:
Dies deê de noot my, die 'k moeſt haten al mijn leven,
Beminnen tegen dank; mijn wil die ſtondt bepaelt:
Zijn magt heeft van mijn ziel, en eêr gezegepraelt.
En op dat hy my vry en veylig mogt genieten,
Zo heeft hy deze plaets, daer ik mijn hartverdrieten
Nog dagelijx beween, tot mijn verblijf gekeurt.
Daer ik, in dit gewaet, vol ſmart, en afgetreurt,
Voor yder onbekent, in droefheyt zo moet leven.
't Is waer, hy had my wel zijn trouwbeloft gegeven;
Maer die beloften zijn tot nog toe niet voldaen.
Nu hebt gy in het kort mijn levensloop verſtaen;
Mijn bloet, mijn ſtaet, en al de rampen die my drucken.
Kan nu barmhartigheyt uw ziel hier door verrucken
Tot medelyden? toon dan dat gy menſchen zijt:
Of doot my zo gy wilt, de doot, in deze tijt,
Die ſtrekt my tot een ruſt en een gewenſte haven;
Zo wert mijn lighaem en mijn onluk t'zaem begraven.

Louis. Gy zijt Lizandra!

Liz. Zulx mijn ramp te kennen geeft.

Garz. Wie heeft zo wonderlijk een voorval oyt beleeft?
Die ik, door liſtigheit, eer van de doot behoeden,
Toen ik haer Broeder zag om d'eer zo vinnig woeden,
Die ik beminde, voor dat ik haer hadt gezien,
Bemin ik onbekent, wat kan 'er niet geſchiên!

Louis. De Graef die heeft uw eer, en liefde dan genoten?

Liz. Uyt ongeval, niet uyt ligtvaerdigheit geſproten.

Louis. „ Hoe ſnoodt bejegent my 't veranderlijk geval.
„ Waer dat ik ga of ſta, 't vervolgt my overal.
„ Wil ik dat geile bloet uyt haere boezem tappen?
„ Om over mijne ſchande en onluk heen te ſtappen.
„ O neen! 't zal beter zijn, dat ik, in plaets van ſtraf,

„ Haer eer herſtel, en daer met moedt nu raedt toe ſchaf.
Heer Garzeran, door noot geparſt, wilt my vergeven,
Moet ik Lizandras eer beſchutten met mijn leven.

Liz. Dank zy u edel Heer, den hemel loon uw deugt.

Garz. Heer Pedro, zijt geruſt, uw voorneem geeft my vreugt.
Mijn leven is voor haer ; want ik ben door haer vader
En broeder heel verpligt.

Louis. „ Ik, tot mijn leet, noch nader.

Garz. De vrintſchap, dien ik eer van haer geſlagt genoot,
Die bindt my eeuwiglijk, daer mijne liefde, hoe groot,
Altijt voor wijken moet ; ik zal die wet noit breken,
Maer liever ſterven.

Louis. Heer, dit is een oprecht teken
Van ware vrintſchap, dat ik niet vergeten zal.
Lizandra, al uw ramp, en droevigh ongeval
Heeft mijn gemoet geraekt, en tot de ziel bewogen.
'k Zal uw beſcharmer zijn, dies wilt u tranen drogen.
Denk, dat uw bloet, mijn bloet, op 't hooghſt getroffen heeft.
Gy zult my kennen als de tijt mijn wraek eens geeft.
Ik bidt, betoon u in uw leet zo lang geduldigh.

Liz. Ik ben mijn leven, Heer, aen uwe vroomheit ſchuldigh.
Om u verwin ik al mijn droefheit en beſwaer. *Louis aen Garz. ter zijde.*

Louis. „ Niet raedtzaem dat ik haer mijn voorneem openbaer.
„ Want ſchoon de Graef haer hoont, zy zal hem echter minnen.
„ Die mint, houdt niets geheim, behalven dat de zinnen
„ Van eene Vrouw zo ligt omkeren als de windt,
„ Daer men niet minder als ſtantvaſtigheit by vindt.
„ Dat dan de liſt haer nu tot heil ſtrek door mijn ſwijgen.
Lizandera, ik zoek genade te verkrijgen
Van zijne Majeſteit, voor dat ik heb miſdaen
Door dit zo ſchand'lijk ampt, dies wenſchte ik, dat gy aen
Den Graef verzocht, nu gy zijn hart tot liefd' kunt trecken,
Dat hy my by de Vorſt wil tot een voorſpraek ſtrecken :
Ook dat gy weten laet, wanneer hy by u is ;

Op dat ik zelf aen hem dan die vergiffenis
Verzoeken magh. Gy zijt zijn eenig welbehagen.
Ik heb uw ſchoonheit na behoor ontzagh gedragen;
Dies hoop ik dat hem dit verpligten zal.

Liz. Mijn Heer,
Een al te kleinen dienſt voor zo veel gunſt en eer'.
Maer zeg, waer laet ik u dit weten?

Louis. Hier op deze
Twee dubb'le kruisweg, daer wy noit verraſſing vrezen,
Zal men my zoeken, en, tot een getrouwe bleyk,
Kan uwe bode aen die verdorde en ouden eyk
Een hantſchoen hangen, op welk teken ik zal komen.

Liz. 't Zal na u wil geſchiên.

Lou. Dat men al het genomen
Met de juweelen van Mevrouw, voort wedergeef.

Val. Heer Hopman, daer is 't al.

Liz. Ik zal, zo lang ik leef,
O edelmoedig Heer! aen uwe goetheit denken.

Lou. Gaet nu geruſt weêr heên, mijn volk zal u noit krenken.
'k Blijf in ootmoedigheit uw dienaer van nu aen;
Die, door uw voorſpraek, hoop in beter ſtant te ſtaen.
Mevrouw vaerwel, na wenſch.

Liz. Den hemel ſpaer uw leven
Heer Garzeran, wilt my mijn ſtraffigheit vergeven.
Mijn ramp toont, dat ik uw meeſters niet zijn en ken;
Dies zijt genoegt dat ik uw dienareſſe ben,
Die wenſcht dat gy met vreugt uw oogwit moogt beogen.

Garz. Mevrouw, het wankel luk dat menig heeft bedrogen,
Hadt noit de magt, dat het de ſchult in mijn gemoet
Uitwiſſen kon, die my verpligt houdt aen uw bloet.

Lizandra en Theodora binnen.

Liz. Den hemel loon uw deugt.

Louis. Wilt gy die ſchult betalen,
En zoekt gy 's vyants magt niet op den hals te halen,
Zo vlugt voor het gevaer, en geef u aen mijn zy;

Daer

Daer gy mijn bende moogt gebieden neven my.
Garz. Nu mijn verbrande min geen weêrmin heeft te wagten,
Zoek ik mijn heil door u.
Lou. Ik zal mijn pligt betragten.
En zo oit iemant van mijn vroomheit hier iets zag,
Hoop ik, in korte tijt, ja noch van dezen dag,
U mijne vrintſchap, door een klaer bewijs, te tonen.
Garz. Mijn lijf is tot uw dienſt voor alle die u honen. *binnen.*

VYFDE BEDRYF.

Louis. Maria in manne kleding.

ZYt gy vermoeit, mijn Lief?
Mar. Neen Heer, in 't minſte niet
Als ik magh by u zijn, kan moeite, noch verdriet,
Noch eenig ongemak my deren of vervelen,
Wy zullen zoet en zuer in alles t'zamen delen.
Lou. O roem der vrouwen! die my langs hoe meer verpligt,
Dat ik mijn ogen, in uw lieffelijk gezigt,
Doch ſpiegel, tot de ſlaep my in u ſchoot doe ruſten.
Mar. Zit neêr mijn Lief, en volg al wat uw hart mag luſten.

Deurwaerder, met gevolg van Soldaten.

NU is het tijt om hem te vangen, volg my zagt.
Zy zijn maer met hun tween; hy is in onze magt,
Behalven dat hy ruſt. dees uur dient waergenomen,
Eer hem zijn volk, hier uit het boſch, ter hulpe komen.
Elk pas op zijn geweer.
Mar. 'k Hoor onraet Lief, ſta op;
En berg uw lijf.
Lou. Wie daer?
Deurw. Men vat hem by de kop;
Of doodt hem, wil hy zig niet voort gevangen geven.
Lou. Noch zo niet, ſchelmen, daer...

Mar.

Mar. Den hemel ſpaer zijn leven.
Lou. Het zal hem rouwen die den Wever dus genaekt. *vechtende bin.*

Iulian. Fineo, in lantkleding en vermomt.

Fin. IS 't dan onmoog'lijk Heer, dat u de vreucht eens raekt?
Iul. Mijn droefheit is te groot.
Fin. Wilt die doch laten varen.
Iul. 'k Hadt vreuchde, quam mijn pijn tot ſtilſtant, en bedaren.
Fin. Geliefdt mijn Heer, dat zang of ſpel uw oren ſtreelt.
Iul. O neen! Fineo, neen! de vreuchde my verveelt,
Ten zy ik eerſt die vreucht mach na mijn wenſch genieten,
Daer hart en ziel na haekt.
Fin. Zo zal u niet verdrieten,
Dat vrouw Klorinde voor u tot gezelſchap kom.
Iul. Fineo noem haer niet, blijf liever altijt ſtom,
Zo gy mijn gunſten niet voor eeuwig wilt verliezen.
'k Verkoos haer eêr, maer ach! ik doolden in 't verkiezen;
Want Theodora, die mijn hart geheel beheert,
Heeft al de ſchoonheit die Klorinde noch ontbeert;
Om haer liet ik de Stat, zy houdt mijn ziel in banden.
Fin. De Moren, zo men zeit, die trachten hier te landen.
't Is nodig dat mijn Heer den Koning vinden gaet.
Iul. De minnepijl my meer doet zorgen, als den Staet.

Deurwaerder roept van binnen.

Voort na dees luſthof toe.
Iul. Wat willen dees geruchten?
Deurw. Bezet het hier rondtom.

Louis met zijn degen, die gebroken is.

Waer zal ik henen vluchten?
Ik vind mijn tegenſtant om niet, en vruchteloos.
O wankel luk! uw gunſt die duert maer voor een poos.
Zy houden my bezet, mijn ſtael kon niet meer baten.
O hemel! wilt gy dan voor eeuwig my dus haten?

Hy spreekt Iulian aen.

Indien een vremde u tot medogen brengen kan,
Of zo barmhartigheit, tot een verloren man,
U immermeer bewoog, door edel bloet gedreven;
Zo bid ik Heer, wees nu beschermer van mijn leven;
Helpt een ellendige.
Iul. Wie zijt gy?
Lou. Heer, ik ben
Een ongeluckige, die naeuw my zelven ken.
Vervolgt, zoek ik aen u mijn heil.
Iul. Wel treedt daer binnen.
Lou. 'k Vertrouw my op uw woort.

Deurwaerder en gevolg met Maria gebonden.

Wat zullen wy beginnen?
'k Geloof dat d'aerdt hem heeft verswolgen, of hy is
Hier in dit lusthof, volg.
Iul. Hou, toef; want gy hebt mis.
Deurw. Wie 's dit?
Fin. Graef Julian.
Lou. Ik ben op nieuw verloren.
Is wel onluckiger ter werrelt oit geboren?
Ik gaf, onwetende, my in mijn vyants macht.
Iul. Zijt gy 't Deurwaerder?
Deurw. Ja, genadig Heer, ik dacht
Den Wever met dit volk in mijn gewelt te krijgen;
En hoop' het noch, wil men zijn schuilplaets niet verswijgen.
'k Heb Theodora hier gevangen, als gy ziet;
Hy kan niet verre zijn.
Iul. Waer is zy? 'k zie haer niet.
Deurw. Het manlijk kleedt houdt haer voor uw gezicht verborgen.
Ziet nader, Heer.
Iul. „ O min! wat doet gy my al zorgen,
„ Ik voel uw felle brant door al mijn ad'ren slaen.

„ Maer 'k moet mijn ad'lijk woort nu houden, dat ik aen
„ Den Wever gaf; te meer, nu ik haer heb gekregen,
„ Mijn haet vergeet de ſtraf, mijn liefde volgt haer zegen.
Hy is hier niet geweeſt, men volg zijn ſtappen na;
'k Zal Theodora hier terwijl bewaren; ga,
Verzuim geen tijt.
Deurw. Wy gaen. *Deurw. en gevolg binnen.*
Iul. Kom nadert, wil niet ſchrikken,
Mijn Theodora, laet my deze wrede ſtrikken
Ontbinden, wijl ik zelf doch u gevangen blijf...
Louis. „ Minnijdig, wapenloos, en in gevaer van 't lijf;
„ Wat ſtaet my nu te doen? hy heeft dus edelmoedig
„ Mijn lijf beſcharmt voor mijn navolgers, al te bloedig.
„ Zijn woort dat is voldaen. Nu zal hy in mijn doot
„ Zijn wraek voldoen. Mijn eer gaen ſchenden in haer ſchoot.
Iul. Roert uwe lippen eens, mijn waerde en overſchone!
Wilt door de weigering u zelf, en my niet honen.
Gy weet uw minnaer is gevallen in mijn macht;
Zo gy hartnekkig blijft, hy wis zijn doot hier wacht.
Behalven dat ik kan u tot mijn liefde dwingen.
Ga, roep den Wever hier.
Mar. „ O ſno veranderingen!
Lou. „ Het is met ons gedaen.
Mar. „ Ach! mijn beminde! wiſt
„ Ik u uit dit gevaer te redden, door de liſt,
„ 'k Zou, door mijn tegenſtant, de doot tot hulp haeſt krijgen.
Doorlugte Graef, denk niet, dat ik met ſtil te ſwijgen
In 't minſt de hoonſter ben van uwe waerdigheit.
Ik ken mijn ſchuldt, en weet hoe ver mijn pligt my leit.
Maer ziende op mijne ſtaet, zo ſlegt, moeſt ik my ſchamen.
Dat ik u tegenſtont, ten kon my noit betamen,
U, om een arme knegt, een Wever, te verſmaên.
De vrees van mijn gemoedt die hieldt mijn tong gevaên,
Die aen mijn mondt ontzey de ſtoutheit om te ſpreken.
Iul.

Iul. Wel, nu ik waerdig ben uw harde hart te breken,
Heeft uwe tegenſtant mijn minnezugt voldaen.
Mar. Mijn Heer, ik ben voor u, en twijffelt daer niet aen.
Louis. Meinedige, kunt gy zo ligt dan weêr verkiezen?
Iul. En ſcheld haer niet, wilt gy het leven niet verliezen.
Ik heb u van de doot, gelijk gy weet, bevrijdt;
En zo mijn woort volbragt. Hoont gy haer nu, zo zijt
Dan zeker, 't ſtaet aen my u ſtoute tong te ſnoeren;
En mijn en hare ſtraf al t'evens uyt te voeren.
Louis. Wat overwinning is 't? wat vroomheit? dat gy my
Van myne vyanden verloſt hebt? nu dat gy,
Door uwe wreetheit, de barmhartigheit verduiſtert;
En, door dees vrouwen dwang, al uwen roem ontluiſtert.
Wat lof is 't, dat gy my het leven hebt belooft?
Ja gaeft, zo gy my nu weêr van mijn ziel berooft.
Maer neen! trouwloze vrouw! van u heb ik te klagen.
Mar. Ik veins in dit gevaer. Hoe kan my dit behagen.
Onwetende, zeg my? hoe komt in uw gedagt,
Dat ik Graef Julian, die na mijn weêrliefd' tragt,
Veragten zou, wat waen deedt u dit oyt geloven;
Verblinden, dat ik hem zou van zijn hoop beroven,
Die zo regtvaerdig is; en houden u mijn trouw,
Die maer een balling zijt. O neen! gy ziet een Vrouw
Die noyt miſdader voor een Heer van ſtaet zal keuren,
Dies kent u zelf, of vreeſt voor 't geen u zal gebeuren.
Laetdunkende, denk niet, dat ik uyt liefd' tot nog
U heb gevolgt, dus keer, ontwaekt in dit bedrog;
Gy moet my nu voortaen als 's Graven Lief beogen.
En zo gy vorder ſcheldt, 'k ſweer, 'k zal het niet gedogen;
Maer zelver deze plaets beſprengen met u bloedt.
Louis. O ramp! ô bittre ſpijt! dat ik dit horen moet.
Iul. Kan uwe zoete mont my zo veel gunſten geven?
Louis. Na zo veel ſmaedt en hoon, zo haet ik zelf mijn leven.
Gy moordt my wrede, en ik, ik wagt met vreugt de doodt,

Zo ik uw ſcheldende mag ſterven. Komt, doorſtoot
Mijn hart, trouloze, ſnode, en ereloze Vrouwe.

Iul. Kan ik dit dulden?

Mar. Graef...

Iul. Ik ſweer, het zal hem rouwen.

Mar. Hou ſtant, gy doet u naem te kort, 't is u noyt eêr
Dat gy een balling doodt; 'k bidt, geef my uw geweer,
Ik zal hem zelf daer meê geregte ſtraf verſchaffen.

Lou. Ligtvaerd'ge vyandin, den hemel wil u ſtraffen.

Mar. Aenvaert dit ſtael, mijn Lief! op dat den Graef my niet
Vervolg, terwijl 't geluk u nu haer hulp aenbiedt.

Iul. O ſno bedriegſter! had...

Lou. O roem van alle Vrouwen!

Iul. Men volg haer na, ik ſweer...

Lou. Heer Graef, wilt vry betrouwen,
Dat mijne vroomheit haer beſchutten zal; gy moet
Uw doortogt vinden door mijn doodt. Ziet wat gy doet.

Iul. Voort, dat hy ſterf...

Louis. Dit ſtael zal my genoeg bevryden.

Fin. Hy ſchijnt een razerny.

Iul. Laet ons het onluk myden;
En wyken in dit huis, dat 's toe. *VVijken vegtende in huis.*

Louis. 't Is wel gedaen.
Nu zijn zy in de knip, en kunnen 't niet ontgaen.
Mijn volk is digte by, die hier rondtom de paſſen
Bezetten, door wiens hulp ik haar haeſt zal verraſſen. *Binnen.*

Garzeran, Pedro, Leonardo, Valerio, Guarin, en gevolgh van Struykrovers.

SOldaten, haeſtig voort, laet uwe dankbaerheit
Doch blijken; nu uw hooft gevangen wert geleit:
Die willig 't leven voor uw levens altijt ſtelden;
En maekten uw gezien. Op, toont u nu als helden:
Dat uwe moedigheit, voor dit gevaer, niet ſwigt.

Leon.

Leon. Wy zijn aen zijne trouw', en vrintſchap hoog verpligt.
Val. Die wyzen ons weêrom aen hem getrouw te wezen.
Ped. Wy ſweren u, dat wy geen ongeval en vrezen.
Guar. Om hem te helpen is my geen gevaer te groot.
Leon. Hy zal haeſt vry zijn, of wy blyven alle doodt.
Val. Het wrede nootlot geef maer dat wy hem ontmoeten.
Garz. Zo mannen, 't loon zal weêr uw arrebeyt verzoeten.
Maer zien wy daer geen menſch die langs 't gebergte dwaelt.
Leon. Het is een man alleen.
Garz. Dat men hem by ons haelt.
Wel ligt dat wy uyt hem iets van den Hopman horen.
Leon. Hou ſtant, gy reiziger.
Mar. Ey my! ik ben verloren.
Leon. Kom nader, heb geen vrees, maer geef ons regt beſcheyt.
Zaegt gy geen man die ſtrax gevangen wierdt geleyt?
Mar. Ach! Garzeran, zijt gy 't? en hebt gy niet vernomen....
Gar. Och! Theodora, hoe zijt gy 't gevaer ontkomen?
Waer bleef uw Pedro dog?
Mar. Ik liet hem in gevegt
Met Iulian, niet ver van hier.
Gar. Zo komt gy regt
Van pas, wy ſtaen gereet hem onze hulp te tonen.
Mar. Den hemel zegen u, en wil uw trouw belonen.

Louis roept van binnen.

Mijn Theodora.
Gar. Zagt.
Lou. Mijn Theodora.
Mar. 't Is
Mijn Pedro, Hemel ach! geef dat ik niet en mis.
Lou. Mijn Theodora, Lief, waer zijt gy?
Gar. Laet u horen;
Hef dog uw ſtem, dat hy ons vindt.
Mar. Mijn uytverkoren,
Mijn Pedro, Pedro Lief, kom herwaerts.

Garz. 'k Zie hem al;
Daer daelt hy van den berg, en komt langs 't naeſte dal.
Mar. Hoe wert mijn hart geparſt door minnelijk verlangen,
Om hem, vol blijtſchap, met mijn armen, hier t'omvangen:
't Schijnt reets een jaer dat ik zijn byzijn heb gemiſt.
Louis. 't Is Garzeran! wat vreugt!
Gar. Heer Pedro, ja hy is 't,
Met al u volk, die 't lijf gewillig voor u wagen.
Mar. Zijt wellekom, mijn hart!
Louis. Mijn ziel, mijn welbehagen!
Mar. Wat is het my een vreugt, dat ik u weêr mag zien.
Louis. 'k Was meeſt bedugt dat u mogt eenig leet geſchiên.
Mar. Ter goeder ure quam heer Garzeran my tegen.
Hoe ging 't met u?
Louis. Ik dank den hemel, en de degen
Die (door uw heldendaedt) tot redding van mijn lijf,
In mijne handen quam, waer voor ik eeuwig blijf
Verbonden, 't leven (dat gy my toen hebt gegeven)
U t'offeren, als aen het leven van mijn leven:
Want door die hulp heb ik my in 't gevaer geredt.
Nu houde ik zelf den Graef in 't Luſtpaleis bezet,
Door eenig volk van ons daer by geval gekomen.
Mar. Den hemel hoede u voorts.
Garz. Wy hadden flus vernomen,
Dat gy op 't onverſienſt verraſt, gevangen waert;
Dies hadt ik deze troep in yl by een vergaêrt,
Om u t'ontzetten.
Louis. 'k Dank mijn trouwe en dappre vrinden.
Maer wilt gy nu mijn hart noch meer tot u verbinden,
En is 't dat mijne dienſt in uw gedagten leeft,
Zo is het nodig dat gy uw met my begeeft:
Want wy u dapperheit lang door uw daden kenden.
Alle. Die u niet trouw en is die moet den hemel ſchenden.
Wy ſtellen ziel en lijf, tot uwen dienſt, te pandt.

Louis. Die twijffelt aen uw moedt, die doet uw eere ſchant.
Garz. De minſte zal voor u de doodt gewillig lijden.
Alle. Wy zijn gereet om zelf de hel te gaen beſtrijden.
Louis. Wel, volg my dan alt'zaem.
Mar. Waer wil mijn Lief doch heen?
Louis. Na vrouw Klorinde, die wy, om bezondre reên,
Nu by Graef Julian zo daedlijk zullen brengen:
Daer ik uw alle, zo 't den hemel wil gehengen,
't Gevolg zal tonen van een droef begonnen zaek.
Den Graef zal weten, door mijn edelmoed'ge wraek,
Wie dat den Wever is; en mooglijk al te ſpade
Beklagen, dat hy zo d'ontſchuldige verrade. *binnen.*

Iulian. Fineo.

ONmogelijk dat een gehoonde ruſten kan.
't Is al te groten ſpijt, door een geringen man,
Een Wever, overheert! en door een vrouw bedrogen!
Ik ſchaem my dat ik leef. Wat heeft my doch bewogen,
Dat ik den ſchelm verſchoonde? ik hadt hem in mijn macht,
Eer dat zy door haer liſt...
Fin. Stel dit uit uw gedacht.
Gy kunt u wreken, valt hy weder in uw handen;
Dat niet kan miſſen.
Iul. 't Strekt my al te veel tot ſchanden,
Finéo, dat een ſnode, een Wever, overwint,
Een vrouw my zo verraet, daer ik haer heb bemint.
'k Wenſch dat de pijn en ſmart, die my daer door beſtrijden,
My doden konden, om niet meerder hier te lijden.
Fin. Ik bidt mijn Heer, dat gy uw zelven niet meer quelt.
Iul. O bittre ſmaet! ik hadt den ſchelm in mijn gewelt;
En heb de tijt verzuimt van hem den hals te breken.
Vermoordt my, hemel!
Fin. Heer...
Iul. Wilt my niet tegenſpreken.

Men zaêl de paerden voort, om daedlijk na het Hof
Te rijden; want 't gerugt van 't volk loopt doorgaens, of
Den Mauritaen hier weêr genegen was te landen.
Fin. Hun vloot die toonden zig al digt voor onze ſtranden;
Ja vele zeggen, dat zy reets aen 't landen was,
En dat den Koning, al in optogt, d'ooſterpas
Bezet hieldt.
Iul. Zo is 't tijt ons na de Vorſt te ſpoeden.
Fin. Ik hoop den hemel zal zijn Majeſteit behoeden.
Iul. Ga, volg mijn laſt terſtont.
Fin. Ik zal, Heer. *Fineo binnen.*
Iul. Ider uur
Schijnt my een jaer, nu my een pijn, als 't helſche vuur,
Beſtrijden komt. Ik moet zijn Majeſteit bewijzen
Dat my noit moet ontbrak, zo zal mijn eernaem rijzen
Tot aen de ſtarren. Maer, wat zal ik doch beſtaen?
Wat dienſt, wat Moren met dees ſlappen arm verſlaen,
Daer my een Wever heeft beſpot en overwonnen,
Mijn luſten afgeſneên! hoe zal de werrelt konnen
Geloven, als de Faem...
Fin. Mijn Heer...
Iul. Hoe dus verbaeſt?
Fin. Het is met ons gedaen...
Iul. Wel hoe! my dunkt gy raeſt,
Of is 'er tijding dat de Moren zijn aen 't landen;
Of zijn zy meeſters, door hun magt, van onze ſtranden?
Fin. O neen! in 't minſte niet, 't zijn rovers uit 't gebergt,
Die, na men van hun hoort, tot felle wraek getergt,
U zoeken, 'k bidt u, vlugt, is 't mooglijk weg te komen.
Iul. Ik wijk niet.

Louis.

Louis. Garzeran. Pedro Alonzo. Leonardo. Valerio. Maria. Lizandra. Theodora. Rozella. Guarin, en gevolg van Rovers, alle vermomt.

Iul. Wat zijt gy voor volk, die ingenomen
Met dulle moedigheit, mijn groot gezag dus breekt,
Dat gy my ſchuldig zijt? troulozen...
Lou. 'k Bidt u, ſpreekt
Zo trots niet, noch veel min en acht het niet voor wond'ren;
Het wil u mogelijk heel vremt in d'oren dond'ren,
Dat ik een ſtem verſtrek van 't hemelſe gerecht,
Die u ter ſtraf daegt, en mijn ongelijk beſlecht;
Want ſchoon tot noch uw naem de werrelt zo kon trotſen,
Uw boosheit doet u tot in d'afgront nederplotſen.
Kent gy dees vrouwe wel, die gy hier voor u ziet?
Hoe ſwijgt gy! ſpreek.
Iul. Ik ken haer wel.
Lou. Weet gy dan niet
Dat zy Lizandra is, uit Vargas bloet geſproten?
Wiens adelijk geſlacht uw ſtaet, en al de Groten
Van 't hof, gelijk is? ſchoon zy hier in ſlecht gewaet
Haer dus vertoondt aen ons, misleit door uwen raedt:
Om uw geveinsde min, tot koeſtring van uw luſten,
Te voeden, en, vol weelde, in haren arm, te ruſten.
Weet gy wel dat gy haer uw trouw hebt toegezeit,
En niet volbracht? dat zy door u is ſchelms misleit.
Iul. Lizandera door my...
Lou. 'k Zal uw belijdeniſſe
Hier niet verwachten, gaet te raedt met u gewiſſe.
'k Herroep mijn vonnis noit. want zonder uwe ſchult,
Of zelf haer onſchult meer hier aen te horen, zult
Gy aen Lizandra voort de handt, als Bruigom, geven,
In 't aenzien van dit volk, of 'k ſweer u, by mijn leven,
Dat ik een treurtoneel zal maken van dees plaets.

Iul. „ Wat raedt Fineo?

Fin. „ Heer, ik vinde niet veel raets;
„ Want, na ik merk, zal dit dien trotſen Wever wezen,
„ Zijn ſtem ontdekt hem; dies ons 't quaetſte ſtaet te vrezen.
„ De tegenſtant is hier doch vruchteloos, geef haer
„ Uw handt mijn heer, en redt ons leven uit 't gevaer.
„ Gedwonge banden mach men vry aen ſtucken breken.
„ De dwang verbindt noit woort, dat 's zonder tegenſpreken.

Iul. Gy zegt zeer wel. Wel aen Lizandra, 'k ben gereet,
Dewijl mijn handt aen u geluckig wert beſteet,
Laet mijn gerechte hoop niet trooſt'loos wederkeren.

Liz. Gy weet wel Graef, uw trouw en liefde zal my eeren;
En ſchoon mijn ſchoonheit u niet heel verplichten ken,
Uw woort verplicht u; 'k hoop dat ik u waerdig ben.

Lou. „ Nu nadert mijne wraek.

Iul. Uw liefd' mijn wederminne
Genoeg verdient. „ O valſche en ſnode vyandinne!
„ 'k Zal u dees overlaſt betalen met de doodt.
Daer is, als Bruidegom, mijn handt. 'k ſweer haer in noot,
In lief of leet, zo lang ik leef, noit te verlaten;
Maer t'eeren als mijn vrouw, of d'hemel moet my haten.

Liz. 'k Acht my gelukkig, dat ik u de handt als Bruidt
Mach geven.

Roz. Dat de ramp uw liefde nimmer ſtuit.
Mevrouw, k wenſch u geluk; mijn Heer, lang moet gy leven.

Fin. Den hemel wil u ſtaêg in als genoegen geven.

Lou. Ik ben zo ver voldaen. men laet my nu alleen
Hier by den Graef, met wie dat ik bezondre reên
Te ſpreken heb: wilt t'zaem my in 't gebergte beiden,
Ik bidt heer Garzeran de vrouwen te geleiden
In alle zekerheit.

Garz. 't Wert na uw wil volbracht.

Iul. Nu hebt gy, ſnode, daer gy lang hebt na getracht;
Maer...

Fin. Zoekt hy hem alleen, 't is niet het beſte teken.
Liz. Hy zal hem mogelijk af bidden, om te ſpreken
Voor zijne misdaên by de Vorſt. neen, 't kan niet zijn;
Want zo dat was, hy hadt hem niet gehoont: ach! mijn
Beroerde zinnen ſtaen verbaeſt en opgetogen.
Mar. Ik hoop den hemel zal ons 't beſte doen beogen.
Alle binnen, behalven Louis en Julian.
Iul. „ Die tomeloos met wil na boze misdaet haekt,
„ Verdient geen beter lot. 'k voel mijn gemoedt geraekt.
„ Hy ſluit nu d'ene deur, dan d'ander. 'k ben verloren.
„ Mijn hovaerdy verwekt den hemel wis tot toren,
„ Nu een geringen man mijn hoogmoet dalen doet.
Lou. Kent gy my, Graef? *Hy doet zijn masker af.*
Iul. O ja, uw dapperheit en moet
Maekt u genoeg bekent.
Lou. Wie ben ik, na uw giſſen?
Iul. Den wever Pedro.
Lou. Neen, gy zoud wel kunnen miſſen.
Beoogt my beter, Graef. *Doet zijn pruik en plaeſter van zijn oogh af.*
Iul. Indien het wezen kon,
Na ik nu zien kan, 'k zou geloven dat gy Don
Louis de Vargas waert: maer die 's niet meer in 't leven.
Lou. Ik ben die zelfde, 'k zal u daer bewijs af geven.
Iul. „ Den hemel my behoedt. of is hy zo gehoont,
„ Dat hy mijn misdaet in het minſte niet verſchoont;
„ Maer doet mijn vyandt hier weêr uit zijn grafſteê rijzen,
„ Diens koude romp ik zag de laetſte plicht bewijzen.
„ O wonderlijk geval! hoe ſpeelt gy met de menſch!
Ik heb u, Don Louis, mijn ſchult betaelt na wenſch,
Uw zuſter weêr geëert met haer mijn handt te geven.
Wat wilt gy meer van my?
Lou. Dat gy niet meer zult leven,
Niet dat mijn vroomheit door dees daet ontluiſtert wart,
Neen! ik weet zeker, en dat moedigt nu mijn hart,

Dat ik geregtig ben geſtelt om u te ſtraffen.
Het is des hemels wil, die zal mijn wraek beſchaffen:
Die gunt dat ik noch leef, die wil dat dezen arm
D'uytvoerder wezen zal van uwe ſtraf. Beſcharm
U zelf nu, zo gy kunt, hier valt niet meer te dralen.
Iul. Is 't mogelijk? ik zag u lijk ten grave dalen.
Lou. 't Was maer bedrog, het ſchijnt dat gy my nu niet kent,
Dat hoont mijn vroomheyt, die leeft nimmermeer geſchent.
Dies trek uw degen uyt; want gy van deze handen
Zult ſterven.
Iul. 'k Bidt, mijn Heer, het ſtrekt u roem tot ſchande.
Zijt gy niet Don Louis, de Broeder van mijn Bruydt?
Wat dulheit dan, dat gy uw Broeders doot beſluyt?
Lou. Uw handt die heeft haer eêr herſtelt na 't nedervellen,
Gy kunt mijn eêr niet, als door uwe doot, herſtellen.
Uw klagt is kragteloos.
Iul. Ik hoonden noyt Louis.
Wilt gy dan dat ik om een Wever 't lijf verlies?
Lou. 't Is 't eygen aenzigt daer uw hant die ſchant indrukte.
Hebt gy den Wever maer gehoont, dat u gelukten,
Zo maek dan rekening dat u den Wever weêr
Zal doden, om de moort zijns Vaders, om zijn eêr;
En wraek dat gy zijn Bruydt zo ſchendig zogt te ſchenden.
Iul. Zy heeft mijn liefd' veragt.
Lou. Dat gy uw ſchult bekenden
Was nutter voor uw ziel, verrader, kom, nu voort,
Verweer u.
Iul. 't Za dan.
Lou. Daer.
Iul. Ay my! ik ben vermoort,
O hemel! 'k heb mijn ſtraf regtvaerdig hier geleden.
Ik bidt u Don Louis, ay luiſtert na mijn reden,
Nu dat ik ſterf, 'k beken, 'k heb tegen u miſdaen.
Ik heb uw Vader vals betigt, en ſchelms verraên.

Vervloekte ſtaetzugt heeft my daer toe aengedreven,
Het was mijn Vaders wil; 'k bidt, wilt het my vergeven,
Nu dat gy Edel zijt: de nijt heeft ons vervoert.

Lou. 'k Vergeef het u.

Iul. Ik ſterf...

Lou. Ik vindt my noch beroert
Om mijne Zuſter, ſchoon mijn vyandt is verwonnen,
Waer van al 't ongeluk mijn 's levens is begonnen.
Daer leyt hy nu, die my vervolgden. Hemel, geef
Nu dat zijn Vader ook geregte ſtraf beleef.

Garzeran.

Gar. HEer Pedro, hoe mijn vrindt! bedriegen my mijn ogen?
Of zijt gy Don Louis?

Lou. Gy zijt gantſch niet bedrogen.
Ik ben het waerde vrindt. Vergeef, dat ik tot nog
My niet ontdekte, 't was nootzaeklijk dit bedrog.
Mijn wraek heeft nu begin, nu moogt gy my weêr agten
Voor uw getrouwen vrindt. Daer leyt hy, die ſtaeg tragten
Na ons bederf; die my lang waenden in het graf
Te zijn, krijgt nu zijn loon van my.

Gar. Hy heeft zijn ſtraf
Bekomen. Maer 't is nu geen tijdt van hier te blyven.

Lou. Ik ruſt niet, of ik zal den Vader mede ontlyven,
Die door zijns ſchelms verraet mijn Vader bragt ter doot.

Gar. Stelt deze wraek wat uyt, de Koning is in noot,
Zijn heir, aen 't wijken, is meeſt van den Moor geſlagen;
Dies is het tijt, om nu een brave kans te wagen
Ten dienſt van onzen Vorſt; en komen met ons volk,
Die noyt gevaer ontzien, met ſpies, en pijl, en dolk,
Hem moedig helpen, eer de zyne heel aen 't vluchten
Tot ſcheuring zijn gebragt, en voor een arger duchten.
Ik twijffel niet, komt deze ons hulp in tijts te ſta,
Wy hopen niet vergeefs voor 't algemeen gena.

Lou. Men ruk ons volk by een, op hoop van 's hemels zegen.
Gar. Daer zijn zy, reets tot uw en 's Konings dienſt genegen.

Leonardo, Valerio, Pedro, Guarin en gevolg.

Lou. MYn vrinden, gy hebt nu den regten tijt beleeft,
In wien den hemel uw een eerlijke uytkomſt geeft
Voor al uw miſdaên, die gy kunt doorlugtig maken;
Gy weet hoe ons den Moor komt met zijn heir genaken,
Hoe hy des Konings heir aen 't deizen heeft gebragt.
Kom laet ons, groot van moet, met onze kleene magt
Den vyandt ſlaen, wy zijn geoeffende ſoldaten,
Die, voet by 't ſtuk gezet, elkandren noyt verlaten.
Zy blode guylen, niet in wapens groot gemaekt,
Zijn door het plundren uyt ſlagorden al geraekt;
Wert nu met kragt op hun den aenval voort begonnen,
Den overwinnaer ziet zich zelf haeſt overwonnen.
Vegt voor u zelven, voor uw Vorſt, en 't Vaderlant.
Laet ons verpligtende nu ſterven zonder ſchant,
Voor die wy, levende, veel hoons en ſmaet aendeden.
Alle. Wy wenſchen na den ſtrijdt.
Louis. Zet u dan in geleden.
Gar. O dappren Veltheer! door dit eerelijk beſluyt,
Strekt yders borſt een rots daer 's vyants ſcharp afſtuyt.
Elks arm een blixemſtrael, tot ſchrik der Mauritanen.
Lou. Dat gaet u voor; ik zal de weg van eer gaen banen. *Binnen.*

Koning, Zuero, Lorenzo, gewapent met uytgetrocke degens.

Zuer. MYn Vorſt, neem doch een paert, dat gy uw lijf bevrijdt.
Kon. O Hemel! weeſt doch mijn beſcharmer, in dees ſtrijdt,
Daer ik u regt beſcharm; werp my niet heel ter neder
Door 't Heydens ongeloof.
Louis van binnen.
Keert wederom, keert weder
Soldaten; want den Moor heeft u niet overmant.

't Is maer de vrees, hou moet, ik bidt u, hou maer ſtant.

Kon. Wat voor een troep komt, met vermomden aengezichten,
Zo moedig ons te hulp; my dunkt de Moren ſwichten.
Zy vallen ruſtig aen, en houwen 't al ter neêr.

Zuer. Den hemel heeft u beê verhoort, op uw begeer.

Kon. Die zy voor eeuwig lof.

Lor. Zy vlugten al, die trotſen,
Ik zie hun wijken, langs de bomen, na de rotſen.

Kon. Val aen Marquis, kom ſtry om d'eere van mijn kroon
T'herſtellen; 'k ben door u hier toegeraekt, uw zoon,
Dien blodaert, laet zijn Vorſt in deze noot verlegen,
En volgt zijn wellust: kom, kom wachten wy de zegen
Des hemels, die ons noit vergeefs zijn hulp toezendt.
Ik zelf ga voor, om van dees wrede ſtrijt een endt
Te maken, ſtil ſtaen kan den dapp'ren niet betamen.

Zuer. Den hemel weet, dat ik my in mijn ziel moet ſchamen,
Dat ik dien ſnoden zoon mijn leven heb geteelt,
En opgebragt met zorg. Het leven my verveelt;
Ik wens de doot, om hem niet levendt te beogen;
Of 't leven, om hem doot te zien. Ik ben bedrogen
In mijne hoop, 'k vervloek zelf zijn geboortetijdt.

Kon. Nu ſtaek dees reên; en volg my moedig na den ſtrijdt. *bin.*

Wert binnen gevoghten, daer op Zuero gequetſt uitkomt, van Louis vervolgt, en na hem den Koning.

Zuer. Wie zijt gy? die dus, na der Moren nederlagen,
Uw kling op Chriſtenen gaet wetten?

Louis. Durft gy vragen
Waerom? trouwlozen ſchelm, laet u genoeg zijn, dat
Ik Vargas ben, diens bloet u nu in 't aenzigt ſpat.

Kon. Wat dat ik hoor!

Zuer. Zo zijt gy Don Louis in 't leven.

Louis. O ja, den hemel heeft my 't leven willen geven,
Dat ik mijn vroomheit aen de werrelt tonen zou.

Dat

Dat ik gerechte wraek zou krijgen. Nu mijn trouw
Den Koning is bekent, die hem hielp overwinnen,
Zal mijne ſtraf aen u meinedige beginnen,
Voor d'ongerechte hoon mijn Vader aengedaen,
Door uwe valsheit al te jammerlijk verraên:
't Is nu des hemels wil, die niemant kan bepalen,
Dat hier uw leven met de doodt, de doot betale
Van mijnen Vader, die onſchuldig heeft geleên.

Zuer. Ay my rampzaligen! ik ſterf. weeſt nu te vreên,
O Vargas! want gy hebt gewenſte wraek bekomen.
'k Beken, 'k was d'oorzaek dat het leven is benomen
Aen uwen Vader. 'k Bidt, vergeef het my, gelijk
Ik u mijn doot vergeef.

Louis. Verrader...

Kon. Hier is blijk
Genoeg; houd op Louis, hy heeft het al beleden.

Louis. Zijn Majeſteit heeft het gehoort; 'k hou my te vreden,
Zijn zoon die heeft het voor zijn ſterven ook bekent,
Die 'k flus de dootſteek gaf, en hielp hem aen zijn endt,
Voor al zijn ſchelms verraet, en boze tirannyen,
Waer door ik in 't gebergt mijn zelf met roveryen
Erneeren moeſt. Hy hadt mijn Zuſters eer gerooft,
En zogt de ſchennis van mijn Bruidt, aen my belooft;
Hy heeft, toen ik hem dit beletten wou, zijn handen
Geſchonden eerloos in mijn aenzigt, my ten ſchanden.
Nu buig ik my, o Vorſt! voor uwe voeten neêr.
Indien ik ſtraf verdien, zo ſtraf my; om mijn eêr
Heb ik als Edelman mijn wraek gezocht.

Kon. Uw daden
O dapp'ren Don Louis! verdienen ons genaden;
Uw ſtrijtbren oorlogstroep heeft my verplicht; 'k beken
Ik d'overwinning aen uw vroomheit ſchuldig ben.
Zo dat, of gy al ſchoon een misdaet hadt bedreven,
Ik ben gehouden, om uw dienſt, zulks te vergeven.

Nu weet ik, hebt gy maer rechtvaerd'ge wraek gezocht,
Dies zijn mijn gunſten aen uw moedigheit verknocht.
Dat uw ſoldaten zich vry alle voor my tonen,
Ik wil haer kennen, en hun trouwe dienſt belonen.

Lou. Op deze hoop heb ik hun alle hier by my
Ontboôn, op dat men van den vyandt meeſter zy,
Om uwe Majeſteit in ootmoedt te begroeten.

Garzeran. Leonardo. Valerio. Guarin, en gevolg.

Garz. WY offren, grote Vorſt! ons levens voor uw voeten.

Leon. Wy dienen trouw, 'k bidt dat uw goetheit ons verſchoon.

Kon. Wacht dan van my, dat ik u Koninklijk beloon.
Rijſt op, uw heldendaên gaen noit uit ons gedachten.
'k Vergeef u alles, wilt voortaen uw plicht betrachten.
Naeſt d'hemel heeft uw kracht dees oorlogstwiſt geſliſt.
Uw dapperheit heeft al uw misdaên uitgewiſt.
'k Zeg andermael rijs op, het is u al vergeven.

Alle. Lang leef zijn Majeſteit, lang moet den Koning leven.

Kon. Voert de gevangens weg, en zonder tijdt verlies.

Guar. 't Is Pedro na het kleet, na 't aenzicht Don Louis.
Dit komt my vremt te voor; het ſchijnen toveryen.
Ik bidt u, moedig Heer, laet my niet meer in lyen.
Zijt gy heer Vargas?

Lou. Ja, ik ben het zelf, Guarin:
Den hemel zy gedankt dat ik u weêr mag zien.

Guar. Maer uw getrouwe knecht zo lange te bedriegen,
Mijn Heer, 't is wat te grof, ja 't zeker, zonder liegen.

Lou. Guarin, het moeſt zo zijn, ſtel u daer in geruſt.

Guar. Zo doen ik Heer, gun dat uw ſlaef uw voeten kuſt.

Lou. Volg my na 't hof, uw dienſt en zal geen loon gebreken.

Guar. Dat is een hart'lijk woort: och! was het al gebleken.
Was ik weêr Edelman, de boer die hadt dan uit.

Kon. Leeft uwe zuſter noch?

Lou. Daer komt zy, met mijn Bruidt,

Om uwe Majeſteyt geluk en heil te wenſchen.
Kon. Zegt ons, welk is uw Bruidt?
Louis. De ſchoonſte aller menſchen,
Die, ſchoon dat ik als Vorſt een Koninkrijk gewan,
My waerdig zijn zou; 't is Maria de Luxan.
Kon. Ik ken haer aedlijk Huys, daer zy is uyt geſproten,
Waer van de Kroon altijt veel dienſten heeft genoten.

Pedro, Maria, Lizandra, Theodora, Rozella, gekleet in lantkleding.

MEvrouw, daer is hy die Kaſtiljens ſcepter torſt.
Mar. Ootmoedig kuſſen wy de handen van den Vorſt.
Liz. Den hemel geef hem heil.
Kon. Staet op, 't is ons begeren
De Bruydt van Don Louis, en Zuſter, nu te eeren
Met koninklijke gunſt. Betrouw u op ons woort.
Mar. Dank zy de Majeſteyt.
Liz. 't Geval zijn ruſt noyt ſtoort.
Theod. De Vorſt leef lang na wenſch.
Roz. Beſtier zijn Rijk in vreden.
Ped. Hy heerſche, op zijnen troon, gevreeſt en aengebeden.
Liz. O hemel! wat ik zie! mijn Broeder agh! zijt gy 't?
Of is 't uw geeſt? helaes!
Lou. Ik ben het zelf: verblijdt
U waerde Zuſter; want d'uur is nu eens gekomen,
Dat myne en uwe wraek voldaen is, wilt niet ſchromen;
Gy ziet de tijdt, daer in uw vyanden ten val
Geraekt zijn, dat uw eer met roem herſtellen zal.
Graef Julian, die ons vervolgden, is om 't leven.
Heer Garzeran zal uw de handt als Bruygom geven,
Zo ik by hem de naem van Broeder waerdt mag zijn;
Zo raekt hy meê ten endt van zijne minnepijn,
Indien 't de Vorſt gevalt.
Kon. Ik zal noyt vreugt beletten.

Gar.

Gar. Nu hangt mijn luk aen u.
Liz. Zijn woorden zijn mijn wetten.
'k Genoeg my in zijn wil.
Gar. Wat overgroot geluk!
Zo raek ik onverwagt ten einde van mijn druk.
Kon. Door zulk een dubble vreugt zal alle vreugt vermeeren
In mijne zegenprael. Kom, volg my t'zaem, gy Heeren,
Daer Don Louis verſchijnt als d'Atlas van mijn Rijk.
Louis. Mijn Edelmoed'ge wraek geeft hier geregte blijk,
Dat zelden ſchellemſtuk zo voorgaan zal in 't dwalen,
Of kreuple ſtraf die kan 't in 't eindt noch achterhalen.

EINDE.

